

## ANEKS NR 5

### OPIS DZIAŁALNOŚCI WYBRANYCH ORGANÓW I JEDNOSTEK ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ ZAANGAŻOWANYCH W FUNKCJONOWANIE KRAJOWEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIU TERRORYZMU

#### Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

1. W 2017 r. kontrole w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: PPP/PFT) przeprowadzono we wszystkich kategoriach podmiotów obowiązanych nadzorowanych przez KNF zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Kontrole przestrzegania przepisów ww. ustawy zrealizowano w formule badań kompleksowych (badanie wypełniania obowiązków wynikających z wszystkich jej przepisów) oraz problemowych (realizacja zaleceń KNF, wyjaśnienie wątpliwości wynikających z odpowiedzi banków na coroczną ankietę w zakresie oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu lub wyjaśnienie zagadnień podniesionych w pisemnym wniosku GIIF o przeprowadzenie inspekcji w wybranych bankach, w którym wskazano na błędną rejestrację przelewów przychodzących z zagranicy).

2. Z kolei w 2018 r. czynności kontrolne w zakresie PPP/PFT przeprowadzono w instytucjach obowiązanych zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* oraz *ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Kontrole zrealizowano w podmiotach sektora: bankowego, usług płatniczych oraz kapitałowego. Zostały one przeprowadzone z uwzględnieniem sprawozdania Komisji Europejskiej z ponadnarodowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w UE z 2017 r. i zawartych w nim zaleceń w sprawie podjęcia stosownych działań w celu minimalizacji zidentyfikowanego ryzyka. Wspomniane wyżej sprawozdanie, w odniesieniu do działalności inspekcyjnej organów nadzoru zalecało (dalej: zalecenia Komisji Europejskiej), aby nadzorcy nad rynkiem finansowym, w ciągu 2 lat od dnia publikacji sprawozdania, przeprowadzili "inspekcje tematyczne" w odniesieniu do:

- inwestycji osób prawnych (szczególnie za pośrednictwem brokerów);
- sektora *private banking*;
- działalności instytucji płatniczych.

3. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej badaniu poddano sposób ustalania beneficjenta rzeczywistego, a inspekcje w instytucjach płatniczych w szczególności uwzględniły element szkolenia przez te instytucje agentów. Dodatkowo Komisja Europejska

zidentyfikowała, jako produkt szczególnie wysokiego ryzyka, funkcjonujące w bankach skrytki sejfowe, co również zostało objęte badaniem UKNF. W przypadku banków spółdzielczych zweryfikowano realizację wszystkich obowiązków w zakresie PPP/PFT.

4. Alokacja czasu inspekcyjnego oraz struktura rodzajowa podmiotów objętych badaniem w 2018 r. była ściśle skorelowana z zaleceniami Komisji Europejskiej. Podział czasu inspekcyjnego w odniesieniu do poszczególnych sektorów rynku przedstawia tabela nr 1.

*Tabela nr 1 - Podział czasu inspekcyjnego w odniesieniu do poszczególnych sektorów rynku finansowego w latach 2017-2018*

L.p.	Udział zasobów w poszczególnych sektorach (w %)	2017 r.	2018 r.
1.	Sektor bankowy	72%	41%
2.	Sektor kapitałowy	12%	16%
3.	SKOK	10%	0%
4.	Sektor ubezpieczeń na życie	4%	0%
5.	Sektor usług płatniczych	2%	43%

5. Liczbę kontroli w poszczególnych typach podmiotów przedstawia tabela nr 2.

*Tabela nr 2 - Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie PPP/PFT w poszczególnych sektorach, w latach 2017-2018*

L.p.	Sektor	2017 r.	2018 r.
1.	banki komercyjne	9	12
2.	banki spółdzielcze	23 <sup>1</sup>	3
3.	domy/biura maklerskie	3	6
4.	towarzystwa funduszy inwestycyjnych	3	0
5.	zakłady ubezpieczeń na życie	2	0
6.	SKOK	5	0
7.	KIP	1	16
8.	oddziały instytucji kredytowych	4	0
<b>Łącznie:</b>		<b>50</b>	<b>37</b>

6. W toku przeprowadzonych inspekcji z zakresu PPP/PFT w 2017 r. zidentyfikowano 379 nieprawidłowości (w tym 93 przypadki naruszeń prawa) zebranych w 12 grupach naruszeń odpowiadających badanym w trakcie inspekcji obszarom, a w 2018 r. – 215 nieprawidłowości zebranych w 12 grupach naruszeń odpowiadających badanym w trakcie inspekcji obszarom.

*Tabela nr 3 - Nieprawidłowości zidentyfikowane w instytucjach obowiązanych wg obszarów, w których stwierdzono naruszenia w latach 2017-2018*

L.p.	Obszary naruszeń	2017 r.		2018 r.	
		Liczba	Udział (%)	Liczba	Udział (%)
1.	Ocena ryzyka i stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego	88	23,22%	77	35,81%
2.	Rejestracja transakcji i rejestr	72	19,00%	8	3,72%
3.	Organizacja procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	67	17,68%	31	14,42%
4.	Wewnętrzne procedury	39	10,29%	16	7,44%
5.	Analiza transakcji	32	8,44%	12	5,58%
6.	Przekazywanie informacji GIIF	26	6,86%	18	8,37%
7.	Szkolenia pracowników	20	5,28%	13	6,05%

<sup>1</sup> Z uwagi na fakt, że w 2015 r. i 2016 r. najwięcej nieprawidłowości, w stosunku do liczby skontrolowanych podmiotów, stwierdzono w sektorze banków spółdzielczych, zgodnie z *Planem czynności kontrolnych na 2017 r.* badaniami objęto odpowiednio wysoką próbę tych podmiotów.

8.	System kontroli wewnętrznej	17	4,49%	17	7,91%
9.	Przechowywanie i archiwizacja dokumentów	6	1,58%	1	0,47%
10.	Wstrzymanie transakcji i blokada rachunku oraz zamrażanie wartości majątkowych	5	1,32%	4	1,86%
11.	Informacje towarzyszące transferom środków pieniężnych <sup>2</sup>	1	0,26%	14	6,51%
12.	Inne	6	1,58%	4	1,86%
<b>Łącznie:</b>		<b>379</b>	<b>100,00%</b>	<b>215</b>	<b>100,00%</b>

7. W 2017 r. najwięcej nieprawidłowości, w stosunku do liczby skontrolowanych podmiotów, stwierdzono w sektorze banków spółdzielczych – średnio 10,30 nieprawidłowości na jedną inspekcję, przy średniej dla wszystkich kontroli wynoszącej 7,58. Najliczniejsze nieprawidłowości wykryto w obszarze oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, rejestracji transakcji i rejestru oraz organizacji procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy. W żadnym z kontrolowanych sektorów nie ujawniono nieprawidłowości o systemowo istotnej wadze.

8. W sektorze SKOK najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w tych samych obszarach co w sektorze bankowym. Jednakże największą ilość zidentyfikowano w obszarze organizacji procesu PPP/PFT, a w następnej kolejności w obszarze oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz rejestracji transakcji i rejestru.

9. W sektorze kapitałowym dominującymi były nieprawidłowości stwierdzone w obszarze oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, rejestracji transakcji i rejestru oraz wewnętrznych procedur.

10. Najczęstsze błędy zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonych w 2017 r. inspekcji we wszystkich objętych badaniem sektorach rynku finansowego przedstawiają się następująco:

- nieprawidłowo dokonana ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, skutkująca nieprawidłowym poziomem zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego;
- błędna parametryzacja matrycy oceny ryzyka skutkująca nieprawidłowym przyporządkowaniem klientów do odpowiednich kategorii ryzyka;
- nieustalenie lub nieprawidłowe ustalenie beneficjenta rzeczywistego;
- brak aktualizacji lub opóźnienia w aktualizacji posiadanych dokumentów i informacji oraz weryfikacji oceny ryzyka klienta;
- brak weryfikacji klientów pod kątem zajmowania eksponowanego stanowiska politycznego (status PEP);
- nierejestrowanie lub opóźnienie w rejestrowaniu transakcji;
- nieprawidłowe (niepełne lub błędne) ewidencjonowanie danych w rejestrze transakcji;
- niewystarczający zakres, jakość lub/i częstotliwość informacji zarządczej;
- brak systemu zastępstw osób odpowiedzialnych za PPP/PFT;

<sup>2</sup> W 2017 r. zidentyfikowano przypadki braku lub niekompletnego uwzględnienia w regulacjach wewnętrznych zapisów (obowiązującego od dnia 26 czerwca 2017 r.) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006* (Dz. U. UE. L. nr 141 z 05.06.2015 r., str. 1). Z uwag na jedynie formalny rodzaj naruszenia informacji o nieprawidłowości zostały ujęte w grupie „wewnętrzne procedury”.

- naruszenie zasady rozdzielności funkcji operacyjnych od nadzorczych;
- niewystarczające lub nie w pełni wykorzystane zasoby informatyczne;
- brak lub niepełne uwzględnienie w procedurach wewnętrznych zapisów (obowiązującego od dnia 26 czerwca 2017 r.) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/847 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie informacji towarzyszących transferom środków pieniężnych i uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1781/2006* (Dz. U. UE. L nr 141 z 05.06.2015 r., str. 1);
- niedostosowanie wykazu branż wysokiego ryzyka do wytycznych GIIF i praktyki rynkowej;
- niedostosowanie listy państw wysokiego ryzyka do komuników *Financial Action Task Force*;
- brak przeprowadzania bieżącej analizy wszystkich transakcji;
- błędy w algorytmach stosowanych w procesie analizy transakcji;
- nieterminowe wykonywanie analiz;
- nieterminowe przekazywanie informacji o zarejestrowanych transakcjach do GIIF;
- niewystarczająca liczba certyfikatów elektronicznych uprawniających do przekazywania informacji o transakcjach do GIIF;
- realizowanie szkoleń dla nowozatrudnionych pracowników z opóźnieniem, tj. już po podjęciu przez pracownika czynności operacyjnych;
- nieskuteczna kontrola wewnętrzna funkcjonalna i/lub instytucjonalna;
- nie objęcie wszystkich istotnych obszarów zakresem kontroli wewnętrznej;
- zbyt niska częstotliwość przeprowadzanych kontroli;
- przechowywanie danych w rejestrze transakcji przez okres dłuższy od określonego w ustawie o PPP/PFT;
- niewłaściwy poziom zgodności weryfikacji bazy klientów z listami sankcyjnymi.

11. W następstwie stwierdzonych uchybień KNF wystosowywała do zarządów podmiotów kontrolowanych, zalecenia poinspekcyjne zobowiązujące do podjęcia stosownych działań naprawczych, zapobiegających występowaniu takich nieprawidłowości w przyszłości. KNF otrzymywała informacje o sposobie ich realizacji, a Departament Inspekcji Bankowych UKNF poddawał je analizie. Dodatkowo na podstawie art. 21 ust. 4 *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* każdorazowo kierowano do GIIF informacje pisemne, zawierające wyniki dokonanych kontroli.

12. W 2017 r. KNF dokonała w trybie art. 15a ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* trzech zawiadomień opisowych do GIIF o zidentyfikowaniu transakcji realizowanych za pośrednictwem podmiotów nadzorowanych przez KNF, które noszą znamiona transakcji mogących mieć związek z przestępstwem prania pieniędzy, o którym mowa w art. 299 kk.

13. W 2018 r. najwięcej nieprawidłowości w sektorze bankowym oraz domów i biur maklerskich stwierdzono w obszarze oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, co stanowi konsekwencję badań problemowych nakierowanych na kwestie związane z identyfikacją beneficjenta rzeczywistego.

14. W odniesieniu do KIP najliczniejsze nieprawidłowości zidentyfikowano w obszarze organizacji procesu PPP/PFT, oceny ryzyka i stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz przekazywania informacji GIIF.

15. Najczęstsze błędy zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonych w 2018 r. czynności kontrolnych we wszystkich objętych badaniem sektorach rynku finansowego przedstawiają się następująco:

- nieustalenie lub nieprawidłowe ustalenie beneficjenta rzeczywistego;
- brak weryfikacji danych identyfikacyjnych beneficjenta rzeczywistego;
- niedokonywanie oceny ryzyka dla klientów, których jedynym posiadanym produktem w banku były skrytki sejfowe;
- brak weryfikacji występowania klientów, których jedynym posiadanym produktem w banku były skrytki sejfowe, na listach sankcyjnych oraz pod względem zajmowania eksponowanego stanowiska politycznego;
- brak cyklicznej aktualizacji danych o klientach i beneficjentach rzeczywistych mogących mieć wpływ na przyznaną im wcześniej ocenę ryzyka;
- niewystarczający zakres, jakość lub/i częstotliwość informacji zarządczej;
- brak formalnego przydzielenia zadań i odpowiedzialności;
- naruszenie zasady rozdzielności funkcji operacyjnych od nadzorczych;
- nieterminowe przekazywanie informacji o transakcjach do GIIF;
- błędna parametryzacja progu wartości transakcji podlegających obowiązkowi raportowania do GIIF;
- przekazywanie do GIIF informacji o transakcjach nie podlegających obowiązkowi raportowania;
- niezadowalająca jakość kontroli przejawiająca się brakiem negatywnych ustaleń w obszarze PPP/PFT w porównaniu do licznych nieprawidłowości stwierdzanych przez UKNF;
- system kontroli wewnętrznej nie obejmował swoim zakresem kluczowych elementów procesu PPP/PFT;
- niezgodność regulacji wewnętrznych z obowiązującymi przepisami prawa;
- niespójność regulacji wewnętrznych;
- brak dokumentów potwierdzających dokonanie przez osobę przyjmującą zlecenie klienta weryfikacji uzyskanych danych o płatniku przekazu;
- nieewidencjonowanie w systemach informatycznych pełnych danych o płatniku w przypadku transakcji przekraczających równowartość 1 000 EUR;

- brak dokonywania okresowego przeglądu reguł typujących przez systemy informatyczne transakcje potencjalnie podejrzane;
- niezgodność reguł typujących transakcje podejrzane zdefiniowanych w systemach informatycznych z regułami określonymi w procedurach wewnętrznych;
- nieobejmowanie systemem analitycznym wszystkich realizowanych transakcji;
- programy szkoleniowe nie uwzględniały wszystkich obowiązków istotnych z punktu widzenia;
- nieskuteczne mechanizmy zapewniające potwierdzenie zapoznania pracowników zaangażowanych w proces PPP/PFT z wprowadzonymi zmianami w prawie i regulacjach wewnętrznych;
- weryfikacja stron transakcji z listami sankcyjnymi dopiero po zrealizowaniu operacji;
- brak systemu umożliwiającego bieżącą weryfikację klientów dokonujących transferów środków pieniężnych w punktach agencyjnych z listami sankcyjnymi;
- weryfikacja klientów pod kątem występowania na listach sankcyjnych jedynie podczas nawiązywania stosunków gospodarczych.

16. W następstwie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień, obok standardowych zaleceń pionspekcyjnych KNF kierowanych do zarządów kontrolowanych podmiotów, na podstawie art. 21 ust. 4 *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, a od dnia 13 lipca 2018 r. na podstawie art. 131 ust. 5 pkt 3 *ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, każdorazowo przekazywano do GIIF pisemne informacje zawierające wyniki przeprowadzonych kontroli. Dodatkowo w trzech przypadkach KNF podjęła decyzję o udzieleniu upomnienia podmiotom sektora bankowego w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami.

17. UKNF, w ramach swojej bieżącej działalności, prowadzi także szeroko rozumianą działalność analityczną, w tym w zakresie PPP/PFT. W 2018 r. realizowano m.in. działania w obszarze sprawozdawczości kwartalnej dotyczącej przekazywanych do GIIF informacji o transakcjach podejrzanych przez sektor bankowy, SKOK i podmioty rynku kapitałowego. Rozszerzono również zakres danych statystycznych przekazywanych kwartalnie przez instytucje obowiązane, nadzorowane przez KNF.

18. W ramach procesu reautoryzacji działalności KIP<sup>3</sup> dokonano oceny procedur i mechanizmów kontroli wewnętrznej dotyczących obowiązków związanych z PPP/PFT w stosunku do wszystkich KIP. W odniesieniu do sektora KIP, UKNF przeprowadził również ankietę dotyczącą informacji o zawartych umowach z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie związanym z handlem walutami wirtualnymi. W 2018 r. KNF wystosowała również do podmiotów rynku finansowego

---

<sup>3</sup> Przedmiotowy proces polegał na weryfikacji spełniania przez KIP nowych wymogów wynikających ze zmian wprowadzonych do działu IV *ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych* w związku z implementacją dyrektywy *Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE* (Dz. U. UE L nr 337 z 23.12.2015 r., str. 35).



zapytania o środki bezpieczeństwa finansowego, zastosowane w celu ograniczenia ryzyka PPP/PFT. Ponadto, w wyniku analizy materiałów przekazanych przez jeden z banków w ramach ww. zapytania, udzielono upomnienia za wykonywanie działalności bankowej z naruszeniem przepisów *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* oraz *ustawy - Prawo bankowe*.

19. Jedną z kluczowych inicjatyw UKNF jest niewątpliwie przeprowadzenie pogłębionej analizy głównych kierunków przepływów środków finansowych oraz miejsca pochodzenia nierezydentów korzystających z polskiego systemu finansowego w kontekście wkładu do krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, stanowiącej załącznik w postaci Aneksu nr 4 do krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

20. W odniesieniu do podejmowanych przez UKNF działań edukacyjnych w ramach projektu Centrum Edukacji dla Uczestników Rynku - CEDUR prowadzona jest działalność szkoleniowa oraz wydawnicza. Działalność szkoleniowa obejmuje organizację seminariów szkoleniowych, warsztatów i konferencji skierowanych głównie do następujących grup odbiorców:

- podmiotów nadzorowanych przez KNF,
- przedstawicieli organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości,
- instytucji ochrony praw konsumentów,
- środowiska szkolnego i akademickiego.

21. W latach 2008-2018, w ramach projektu CEDUR, w zorganizowanych 727 bezpłatnych warsztatach i seminariach udział wzięło ponad 56 tys. słuchaczy. W harmonogramie CEDUR na 2019 r. uwzględniono ponad 90 zagadnień wytypowanych m.in. na podstawie tematów wskazanych przez instytucje rynku finansowego oraz inne instytucje współpracujące.

22. Podczas szkoleń CEDUR jest omawiana również tematyka przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w kontekście przepisów ustawowych, ponadto są prezentowane wyniki inspekcji oraz praktyki rynkowe w tym zakresie. W 2018 r. UKNF zorganizował 13 takich szkoleń, w których udział wzięli przedstawiciele m.in. sektora bankowego (w tym: banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych), sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, sektora usług płatniczych, rynku kapitałowego, rynku ubezpieczeniowego oraz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. W związku z rosnącym rok do roku zainteresowaniem oferowaną przez UKNF inicjatywą szkoleniową w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu należy wskazać, że cykl seminariów dotyczących ww. zagadnień jest kontynuowany również w 2019 r.

23. UKNF prowadzi współpracę z zagranicznymi organami nadzoru nad rynkiem finansowym. Do końca czerwca 2018 r. miał podpisane porozumienia o współpracy i wymiany informacji z organami nadzoru z 49 krajów (w 27 przypadkach w zakresie rynku kapitałowego, w 9 przypadkach w zakresie rynku bankowego, w 7 przypadkach w zakresie rynku emerytalnego, w 6 przypadkach w zakresie rynku ubezpieczeniowego, w 4 przypadkach w zakresie rynku finansowego). Ponadto UKNF współpracował i wymieniał informacje ze 128 zagranicznymi odpowiednikami - członkami Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych (ang. *International Organization of Securities*

*Commissions* – IOSCO), a także z Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ang. *European Securities and Markets Authority* – ESMA).

24. Dodatkowo UKNF miał zawarte porozumienia z 3 jurysdykcjami w zakresie współpracy w ramach *FinTech*.

## Narodowy Bank Polski

25. Prezes Narodowego Banku Polskiego kontroluje wykonanie obowiązków nałożonych *ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność kantorową w rozumieniu *ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe*.

26. Kontrole przeprowadzane są przez pracowników 16 Oddziałów Okręgowych NBP u przedsiębiorców, których kantory znajdują się na terenie działania oddziału. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. – 126 pracowników zajmowało się kontrolą działalności kantorowej, w tym wykonania obowiązków wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

27. Pracownicy wykonujący kontrole – cyklicznie uczestniczą w szkoleniach z zakresu kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową, dotyczących również kwestii wykonania przez tych przedsiębiorców obowiązków wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

28. Wszystkie kontrole przeprowadzane są na miejscu, w jednostce kontrolowanej.

Tabela nr 4 - Dane dot. przedsiębiorców i kantorów, objętych kontrolą

Rodzaj danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności kantorowej na 31 grudnia	2804	2745	2651
Liczba skontrolowanych przedsiębiorców	665	652	411
Liczba kantorów funkcjonujących na 31 grudnia	4990	4951	4873
Liczba kantorów objętych kontrolą	929	950	569
Liczba przedsiębiorców, u których kontrole wykazały nieprawidłowości	33	27	20
Liczba kantorów, w których kontrole wykazały nieprawidłowości	39	38	28

29. O wynikach wszystkich przeprowadzonych kontroli działalności kantorowej, bez względu na wynik, informowano GIIF.

Tabela nr 5 - Liczba kantorów, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykonania obowiązków wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*

Rodzaj naruszeń	2016 r.	2017 r.	2018 r.
niewyznaczenie osoby odpowiedzialnej za realizację obowiązków określonych w ustawie	0	1	0
brak wewnętrznej procedury lub posiadanie procedury nieodpowiadającej wymogom określonym w ustawie	16	13	6
niezapewnienie pracownikom udziału w programach szkoleniowych dotyczących obowiązków określonych ustawą	5	1	1
brak rejestru transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1 i 3 ustawy i/lub posiadanie rejestru transakcji nieodpowiadającego wymogom określonym w przepisach	8	13	2
uchybień w rejestrowaniu transakcji podejrzanych lub ponadprogowych	6	9	5
uchybień przy przekazywaniu GIIF informacji o zarejestrowanych transakcjach	8	14	13



uchybień w zakresie prowadzenia i/lub udokumentowania bieżącej analizy	2	0	3
uchybień w zakresie dokonywania i udokumentowania oceny ryzyka	1	0	3
uchybień w zakresie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego	3	3	1

30. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości, w każdym przypadku kierowano do przedsiębiorcy zalecenia pokontrolne. O nieprawidłowościach skutkujących sankcjami w postaci kar administracyjnych informowano GIFF, natomiast o nieprawidłowościach skutkujących sankcjami karnymi informowano prokuratora.

Tabela nr 6 - Liczba skierowanych przez NBP zawiadomień i informacji zwrotnych

Rodzaj danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba skierowanych zawiadomień do GIFF	39	38	28
Liczba wszczętych postępowań administracyjnych przez GIFF w sprawie nałożenia kary pieniężnej na przedsiębiorcę prowadzącego działalność kantorową	27	52	14
Liczba wydanych decyzji o nałożeniu kary	28	50	7
Liczba wydanych decyzji o odstąpieniu od nałożenia kary	-	1	5
Liczba wydanych decyzji	2	1	2
Liczba skierowanych zawiadomień do prokuratury	8	9	7
Liczba informacji od prokuratury o wszczęciu postępowania	4	4	2
Liczba informacji od prokuratury o umorzeniu postępowania	5	3	6

31. Oprócz sprawowania kontroli, NBP na stronie <http://www.kantor.nbp.pl/> prowadzi serwis informacyjny adresowany m.in. do przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową.

32. NBP skierował do wszystkich przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową komunikat dotyczący wejścia w życie ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także pismo ze wskazówkami do oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, o której mowa w art. 27 ww. ustawy.

## Prokuratura

33. Ustrój prokuratury został ukształtowany w wyniku zmian organizacyjnych wprowadzonych ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r., poz. 740).

34. Reforma prokuratury w 2016 r. doprowadziła do połączenia urzędu Prokuratora Generalnego z funkcją Ministra Sprawiedliwości, co miało na celu wprowadzeniu realnej odpowiedzialności Prokuratora Generalnego za działania prokuratury i tym samym realizację przez Radę Ministrów obowiązku zapewnienia kompleksowego bezpieczeństwa wewnętrznego państwa oraz porządku publicznego, w myśl art. 146 ust. 4 pkt 7 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*.

35. W 2016 r. ukształtowano strukturę powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w sposób umożliwiający postulowaną od wielu lat specjalizację prokuratorów w walce z przestępczością, zwłaszcza w sferze najgroźniejszych zjawisk, które obecnie skupiają się wokół przestępczości gospodarczej i cyberprzestępczości, przestępczości zorganizowanej, korupcji oraz terroryzmu.

36. Struktura prokuratury przewiduje cztery szczeble podporządkowanych hierarchicznie jednostek, a mianowicie prokuratury rejonowe, prokuratury okręgowe, prokuratury regionalne oraz Prokuraturę Krajową.

37. W 11 prokuraturach regionalnych utworzono wydziały do spraw przestępczości gospodarczej, a w największych jednostkach dodatkowo 6 wydziałów do spraw przestępczości finansowo-skarbowej. Ponadto w 5 prokuraturach regionalnych utworzono działy do spraw najpoważniejszych błędów medycznych. Tam, gdzie takich działów nie utworzono, powołano prokuratorów koordynujących ten zakres postępowań. We wszystkich 11 prokuraturach regionalnych wyznaczono koordynatorów prowadzących i nadzorujących sprawy o przestępstwa z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów informatycznych.

38. Spośród 45 prokuratur okręgowych, w 32 utworzono wydziały gospodarcze, a w pozostałych 13 prokuraturach – działy do spraw przestępczości finansowo-skarbowej. W największych prokuraturach okręgowych, tj. w: Gdańsku, Gliwicach, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu i Warszawie, istnieją po dwa Wydziały do Spraw Przestępczości Gospodarczej. Ponadto we wszystkich jednostkach szczebla okręgowego funkcjonują Wydziały Śledcze. We wszystkich prokuraturach okręgowych powołano koordynatorów zajmujących się błędami w sztuce medycznej skutkującymi ciężkim uszkodzeniem ciała oraz koordynatorów ds. cyberprzestępczości.

39. Struktura Prokuratury Krajowej odpowiada ustawowym zadaniom realizowanym tradycyjnie jedynie na tym szczeblu prokuratury (np. występowanie przed Sądem Najwyższym i Trybunałem Konstytucyjnym), jak również specjalizacji wprowadzonej na niższym szczeblu prokuratury oraz nowym zadaniom, w szczególności odnoszącym się do możliwości prowadzenia i nadzorowania postępowań przygotowawczych.

40. W związku z powyższym oprócz Departamentu Postępowania Przygotowawczego, Departamentu Postępowania Sądowego, Biura Spraw Konstytucyjnych i Biura Współpracy Międzynarodowej, utworzono Departament do Spraw Przestępczości Gospodarczej, zajmujący się nadzorowaniem i koordynacją w zakresie ścigania przestępczości gospodarczej i finansowo-skarbowej (w szczególności dotyczącej wyłudzenia podatku VAT oraz cyberprzestępczością).

41. Przeorganizowano ponadto Departament do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji, nadzorujący pracę 11 Wydziałów Zamiejscowych, w których prokuratorzy prowadzą najpoważniejsze śledztwa z zakresu przestępczości zorganizowanej, korupcji i przestępstw o charakterze terrorystycznym.

42. Samodzielną komórką organizacyjną w Prokuraturze Krajowej jest Wydział Spraw Wewnętrznych. Jest on właściwy w sprawach najpoważniejszych przestępstw popełnianych przez sędziów, prokuratorów i asesorów, a także wykonywania funkcji oskarżyciela publicznego w tych sprawach przed sądem.

43. W latach 2016-2017 odnotowano sukcesywny wzrost wpływu spraw karnych do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (w 2015 r. prowadzono łącznie 814 227 postępowań przygotowawczych, zaś w 2017 r. już 992 196 postępowań przygotowawczych). Jest on związany ze zmianą przepisów *Kodeksu postępowania karnego* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1987, ze zm.), zgodnie z którą przyznano prokuratorom nadzór nad wszystkimi sprawami prowadzonymi przez Policję, w tym wprowadzono obowiązek zatwierdzania wszystkich decyzji kończących postępowanie.

44. Odnotowano znaczący wzrost śledztw prowadzonych osobiście przez prokuratorów. Jest to wynikiem tego, że charakter spraw prowadzonych w prokuraturze wymaga osobistego ich zaangażowania w takie postępowania, wydawania decyzji, co do których kompetencje przyznano tylko prokuratorom oraz z uwagi na ich duży ciężar gatunkowy i skomplikowany charakter.

45. W ostatnich latach zauważalny jest również znaczący wzrost spraw zakończonych, w tym spraw zakończonych aktem oskarżenia. W 2015 r. akty oskarżenia skierowano w 179 612 sprawach, natomiast w 2017 r. spraw zakończonych w ten sposób odnotowano 201 308.

46. Oddzielnym zagadnieniem, nierozzerwalnie związanym ze skutecznym ściganiem przestępczości jest podejmowanie działań zmierzających do pozbawienia sprawców owoców ich przestępczej działalności. Skuteczność zastosowanych rozwiązań, tak legislacyjnych związanych m.in. z wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego instytucji konfiskaty rozszerzonej, jak i szkoleniowych, a także wydanych przez Prokuratora Krajowego wytycznych, przedstawiają dane porównawcze za lata 2015 i 2017 oraz kwoty dokonanych zabezpieczeń. Wartość faktycznie zabezpieczonego mienia w 2017 r. wyniosła 1 430 643 216,50 zł / 334 262 433,76 EUR, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z analogicznymi danymi za 2015 r., kiedy wskaźniki te ukształtowały się na poziomie 565 601 163,16 zł / 132 149 804,48 EUR.

## **Straż Graniczna**

47. Zgodnie z art. 1 ust. 1 *ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej* (Dz. U. z 2019 r., poz. 147), Straż Graniczna (SG) jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją przeznaczoną do ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego i zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji. SG przysługują uprawnienia Policji, w zakresie jej właściwości (zgodnie z art. 312 kpk). Właściwość rzeczowa SG została określona w ustawie kompetencyjnej.

48. Do zadań SG należy w szczególności:

- ochrona granicy państwowej RP;
- organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji;
- wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzania pracy cudzoziemcom.

49. Z powyższego wynika, że SG jest zarówno organem administracji państwowej, jak i organem ścigania. SG może podejmować działania na terytorium całego kraju.

50. Odnośnie działań Straży Granicznej jako organu ścigania wyróżnić można trzy główne grupy przestępstw, do ścigania których uprawniona jest SG:

- nielegalna migracja, głównie organizowanie nielegalnego przekraczania granicy (art. 264 § 3 kk), przekraczanie granicy państwowej RP wbrew przepisom (art. 264 § 2 kk), ułatwianie pobytu na terytorium RP cudzoziemcom (art. 264 a § 1 kk);
- fałszerstwo, używanie dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej RP (art. 270 § 1 kk), kradzież albo przywłaszczenie, używanie dokumentów stwierdzających tożsamość innej osoby (art. 275 § 1 kk), dokumentów cudzoziemca (art. 464 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach – Dz. U. z 2018 r., poz. 2094, ze zm.), ukrywanie dokumentów (art. 276 kk);
- przemieszczenie przez granicę RP środków odurzających (przepisy karne ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – Dz. U. z 2019 r., poz. 852), wyrobów akcyzowych (przepisy Kodeksu karnego skarbowego – Dz. U. z 2018 r., poz. 1958, ze zm.), broni i amunicji (art. 263 kk albo przepisy karne ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji – Dz. U. z 2019 r., poz. 284), dóbr kultury etc.

51. W sprawach, należących do właściwości rzeczowej SG stosować można tzw. "ofensywne metody pracy" w postaci kontroli operacyjnej, zakupu kontrolowanego czy przesyłki niejawnie nadzorowanej.

52. Z dniem 1 maja 2014 r. weszły w życie przepisy ustawy 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, które wprowadziły szereg nowych uregulowań z obszaru postępowania z cudzoziemcami, w tym z ofiarami handlu ludźmi. Ponadto z tym dniem SG zyskała wynikającą wprost legitymację do rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw handlu ludźmi i niewolnictwa oraz ścigania ich sprawców, co koresponduje z zadaniami, które realizowane były przez SG od lat. Zbrodnie z art. 189a § 1 kk i art. 8 przepisów wprowadzających Kodeks karny zostały wprowadzone do ustawy o Straży Granicznej, stąd uprawnienie do ścigania sprawców tych przestępstw wynika *explicite* z przepisów ustawowych. Przed tą datą SG realizując czynności operacyjno-śledcze w kierunku handlu ludźmi była zobowiązana do wykazania zbiegu tego procederu z popełnionymi "przestępstwami transgranicznymi" (tj. np. nielegalną migracją, przestępstwami przeciwko dokumentom).

53. Pomimo zmian ustawowych, z uwagi na wcześniejszą realizację zadań z obszaru zwalczania handlu ludźmi struktura organizacyjna podmiotów zajmujących się w Straży Granicznej zwalczaniem i zapobieganiem handlu ludźmi pozostała bez zmian.

54. W latach 2008-2017, w Komendzie Głównej Straży Granicznej (KG SG) funkcjonował Zespół do spraw stałego monitoringu i koordynacji działań SG w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi. Obecnie, zadania te przejął całkowicie Zarząd Operacyjno-Śledczy KG SG, w strukturach którego (w Wydziale I do Walki z PZ) funkcjonuje Sekcja ds. Nielegalnej Migracji i Handlu Ludźmi oraz nieetatowy, główny koordynator ds. handlu ludźmi. W każdym z oddziałów SG (9 jednostek organizacyjnych) funkcjonują nieetatowi koordynatorzy i zastępcy koordynatorów ds. zwalczania przestępstwa handlu ludźmi (ok. 30 funkcjonariuszy).

55. W przypadku ujawnienia osoby mogącej być ofiarą handlu ludźmi funkcjonariusze Straży Granicznej postępują zgodnie z tzw. *Algorytmem postępowania w przypadku ujawnienia ofiary handlu ludźmi*.

56. Algorytm ten jest instrumentem pomocniczym, określającym czynności, które podejmuje funkcjonariusz w przypadku ujawnienia ofiary handlu ludźmi.

57. W wyniku realizacji przedsięwzięć strategicznych SG uczestniczy, jako jeden z wielu podmiotów, zaangażowanych w przedsięwzięcia, wynikające z *Krajowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi* (zatwierdzonego cyklicznie przez Prezesa Rady Ministrów, koordynowanego przez MSWiA, a obecnie konstruowanego na lata 2018-2020). *Krajowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi* jest kontynuacją projektów zapoczątkowanych już od 2003 r. System realizacji i monitorowania Planu opiera się w głównej mierze na działaniach międzyresortowego Zespołu ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, którego członkiem jest Komendant Główny Straży Granicznej (albo upoważniony przez niego przedstawiciel).

58. Dodatkowo przedstawiciel SG uczestniczy w posiedzeniach tzw. grup eksperckich i roboczych, działających pod egidą MSWiA. Jednocześnie, SG zaangażowana jest w działanie wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi.

59. Na szczeblu roboczym, Straż Graniczna współdziała w szczególności z Policją, MSWiA i organizacjami pozarządowymi, realizującymi zadania zlecone przez MSWiA (obecnie Fundacją Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada oraz Stowarzyszenie "Po MOC" dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej). Współpracuje także z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji (IOM Polska) w obszarze organizowania dobrowolnego powrotu cudzoziemców (w tym ofiar handlu ludźmi) do kraju pochodzenia lub innego bezpiecznego kraju, a także w obszarze szkoleniowym.

60. W Straży Granicznej funkcjonuje od dnia 29.12.2010 r. czterostopniowy "System szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej z zakresu handlu ludźmi", w ramach którego realizowane są szkolenia funkcjonariuszy od poziomu I podstawowego do poziomu IV eksperckiego.

61. W ramach współpracy międzynarodowej realizowanej na poziomie strategicznym, Straż Graniczna uczestniczy w projektach realizowanych przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich UE -Frontex- (opracowywanie Podręczników o profilach ryzyka handlu ludźmi- Handbook on Risk Profiles on Trafficking In Human Beings).

62. Jednocześnie, SG uczestniczyła w warsztatach eksperckich organizowanych przez EUROPOL dot. przygotowania Operacyjnych Planów Działania (OAP) dla Priorytetu EMPACT- Handel Ludźmi, opracowanego w ramach Cyklu Polityki Bezpieczeństwa UE dot. poważnej i zorganizowanej przestępczości o charakterze transgranicznym na lata 2014-2017.

63. W ramach współpracy ze stroną USA, SG przekazuje cyklicznie informacje o swoich działaniach w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Powyższe jest związane z przygotowaniem przez USA corocznego raportu "Trafficking in Persons Report".

64. Na poziomie *stricte* roboczym, w toku prowadzonych konkretnych spraw, SG prowadzi roboczą współpracę z oficerami łącznikowymi innych państw. Ponadto, na szczeblu roboczym (operacyjnym) SG prowadzi współpracę z EUROPOLEM i INTERPOLEM.

65. W 2014 r. realizowano przedsięwzięcia w ramach zawartego w 2013 r. porozumienia ze stroną rumuńską, sankcjonującego utworzenie Wspólnego Zespołu Śledczego - *Joint Investigation Team*. Działania tego Zespołu, finansowane przez EUROJUST, ukierunkowane



były na zebranie materiału dowodowego przeciwko sprawcom handlu ludźmi z obszaru wyżysku do żebractwa.

66. Proceder „prania pieniędzy”, obejmujący wszelkie czynności, mające na celu ukrycie korzyści majątkowych przez figurantów/podejrzanych, uzyskanych w wyniku popełnionych przez nich przestępstw, a więc świadome podejmowanie działań zmierzających do znalezienia lub stworzenia podstaw prawnych lub faktycznych, uzasadniających ich posiadanie, to zjawisko powszechnie występujące w działalności zorganizowanych grup przestępczych, które dokonują czynów zabronionych, znajdujących się m.in. w zakresie ustawowych zadań SG (obszaru nielegalnej migracji, przemytu wyrobów akcyzowych, przemytu środków odurzających i substancji psychotropowych).

67. SG nie posiada wprost właściwości rzeczowej do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych w zakresie zwalczania przestępstwa określonego w art. 299 kk, tzn. „prania pieniędzy”, niemniej jednak przestępstwo to może być objęte czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi, a w konsekwencji wszczęciem postępowania przygotowawczego i przedstawieniem zarzutów z tego artykułu obok przestępstwa bazowego, znajdującego się we właściwości SG.

68. Mając na względzie skuteczne zwalczanie i przeciwdziałanie procederowi prania pieniędzy w dniu 11 września 2009 r. Zastępca Komendanta Głównego Straży Granicznej zatwierdził koncepcje pt. „Prowadzenie czynności z zakresu ustalania składników majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł przez funkcjonariuszy Straży Granicznej”. Wprowadzenie przedmiotowego modelu postępowania w SG, przyczyniło się do efektywniejszego zarządzania procesem uzyskiwania informacji w ramach prowadzonych spraw operacyjnego rozpracowania, następnie ich przekształcania w materiał dowodowy, który umożliwia sądom orzekanie środka karnego w postaci przepadku mienia w stosunku do oskarżonych, a także dążenia do ujawnienia procederu tzw. „prania pieniędzy”, w ramach którego wprowadzane są do legalnego obrotu finansowego środki pieniężne pochodzące z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł przez sprawców skupionych m.in. w zorganizowanych grupach przestępczych.

69. Ponadto w dniu 10 grudnia 2010 r. zostało podpisane „Porozumienie Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Komisji Nadzoru Finansowego reprezentowanej przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie współpracy w zakresie rozpoznawania, zapobiegania oraz zwalczania przestępczości oraz zagrożeń występujących na rynku finansowym”. Przedmiotowy dokument przewiduje m.in. współpracę stron w obszarze wspólnych konferencji, seminariów i szkoleń w ramach doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy i pracowników SG. Aktualnie trwają szkolenia z udziałem przedstawicieli Komisji Nadzoru Finansowego, ale także Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, obejmujące problematykę „prania pieniędzy” oraz przestępstwa występujące na rynku finansowym.

70. Jednocześnie SG w wyniku podpisanego porozumienia w dniu 15 września 2009 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrem Finansów i Ministrem Sprawiedliwości w sprawie „Współpracy w wykorzystaniu i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem w Zakresie zadań Krajowego Biura ds. Odzyskiwania Mienia” korzysta z „Praktycznego przewodnika po



rejestrach i ewidencjach zawierających informacje o składnikach majątkowych”, opracowywanego w Wydziale ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego KGP.

71. W dniu 16 czerwca 2004 r. weszło również w życie „Porozumienie pomiędzy Komendantem Głównym Straży Granicznej i Generalnym Inspektorem Kontroli Skarbowej w sprawie współdziałania” w celu podjęcia, organizowania i wspólnego prowadzenia działań służących przeciwdziałaniu oraz zwalczaniu naruszeń prawa w zakresie swoich zadań i kompetencji.

72. W SG nie ma wyodrębnionych jednostek organizacyjnych, które zajmowałyby się tylko i wyłącznie przestępczością finansową (ekonomiczną). W ramach każdego toczącego się postępowania przygotowawczego oraz prowadzonej sprawy operacyjnej, zmierza się do identyfikacji dochodów sprawców przestępstw oraz pozbawienia zysków osiągniętych przez grupy przestępcze.

### **Centralne Biuro Antykorupcyjne**

73. Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA) jest służbą specjalną powołaną do zwalczania korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych, a także do zwalczania działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa.

74. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w CBA zatrudnionych było 1171 funkcjonariuszy i 151 pracowników (tj. o ponad 33% więcej niż w 2017 r.)

75. Do zadań CBA w zakresie właściwości Biura (zwalczanie korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych, a także zwalczanie działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa) należy przede wszystkim rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw (wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym – Dz. U. z 2018 r., poz. 2104, ze zm.) oraz ściganie ich sprawców, ale także:

- ujawnianie i przeciwdziałanie przypadkom nieprzestrzegania przepisów o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne;
- dokumentowanie podstaw i inicjowanie realizacji przepisów o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych;
- ujawnianie przypadków nieprzestrzegania określonych przepisami prawa procedur podejmowania i realizacji decyzji w przedmiocie: prywatyzacji i komercjalizacji, wsparcia finansowego, udzielania zamówień publicznych, rozporządzania mieniem jednostek sektora finansów publicznych, jednostek otrzymujących środki publiczne, przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, przyznawania koncesji, zezwoleń, zwolnień podmiotowych i przedmiotowych, ulg, preferencji, kontyngentów, plafonów, poręczeń i gwarancji bankowych;
- kontrola prawidłowości i prawdziwości oświadczeń majątkowych lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne;

- prowadzenie działalności analitycznej dotyczącej zjawisk występujących w obszarze właściwości CBA oraz przedstawiania w tym zakresie informacji Prezesowi Rady Ministrów, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmowi oraz Senatowi.

76. Ważną częścią funkcjonowania CBA jest również działalność prewencyjna.

### **Działania operacyjne i procesowe**

77. Czynności operacyjno-rozpoznawcze wykonywane są przez funkcjonariuszy CBA w celu zapobiegania popełnieniu przestępstw, ich rozpoznania i wykrywania oraz w celu uzyskiwania i przetwarzania informacji istotnych dla zwalczania korupcji w instytucjach państwowych i samorządzie terytorialnym, a także działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa.

78. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, funkcjonariusze CBA wykonują czynności dochodzeniowo-śledcze określone przepisami Kodeksu postępowania karnego, w tym również czynności na polecenie sądu i prokuratora.

79. W latach 2016-2018 jednostki organizacyjne Centralnego Biura Antykorupcyjnego wszczęły 577 spraw operacyjnych, prowadzono ich ogółem 1 350, a zakończono 492.

*Tabela nr 7 - Liczba spraw operacyjnych w CBA w latach 2016-2018*

Rok	Liczba spraw operacyjnych		
	wszczętych	prowadzonych	zakończonych
2016 r.	200	439	185
2017 r.	192	441	153
2018 r.	185	470	154

80. W latach 2016-2018 w CBA wszczęto 726 postępowań przygotowawczych, prowadzono ich łącznie 1 613, a zakończono 527.

*Tabela nr 8 - Liczba postępowań przygotowawczych w CBA w latach 2016-2018*

Rok	Liczba postępowań przygotowawczych		
	wszczętych	prowadzonych	zakończonych
2016 r.	281	491	178
2017 r.	256	555	176
2018 r.	189	567	173

### **Działania kontrolne**

81. Biuro jest jedyną służbą specjalną posiadającą narzędzie w postaci kontroli oświadczeń majątkowych i decyzji gospodarczych.

82. Celem czynności kontrolnych prowadzonych przez funkcjonariuszy CBA jest ujawnianie przypadków korupcji w instytucjach publicznych, nadużyć osób pełniących funkcje publiczne oraz działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa.

83. Kontrole są prowadzone na podstawie rocznego planu zatwierdzanego przez Szefa CBA lub – gdy jest to konieczne – w trybie doraźnym.

84. Czynności kontrolne polegają na:

- ujawnianiu przypadków nieprzestrzegania prawa i przeciwdziałaniu im, np. w zakresie wydawania decyzji gospodarczych (m.in.: procesy prywatyzacyjne, wsparcie finansowe, rozporządzanie mieniem państwowym i komunalnym, zamówienia publiczne);
- sprawdzaniu prawidłowości i prawdziwości oświadczeń majątkowych lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne.

85. W 2014 r. rozszerzone zostały zadania CBA związane z weryfikacją oświadczeń o braku konfliktu interesów. Sprawdzane są deklaracje składane przez kandydatów na członków i członków Komisji Ekonomicznej przy Ministrze Zdrowia, Rady Przejrzystości przy Prezesie Agencji Oceny Technologii Medycznych, konsultantów w ochronie zdrowia oraz osób biorących udział w przygotowaniu, zawieraniu i wykonywaniu umów offsetowych.

Tabela nr 9 - Liczba kontroli i analiz prowadzonych w CBA w latach 2016-2018

Rok	Prowadzone kontrole i analizy	
	kontrole	analizy przedkontrolne
2016 r.	194	933
2017 r.	161	631
2018 r.	145	727

### **Działania analityczne**

86. Identyfikacja zagrożeń godzących w interes ekonomiczny państwa oraz odpowiednio wczesne i – w miarę możliwości – wyprzedzające informowanie o nich organów państwa, a także formułowanie propozycji działań zaradczych to podstawowe cele przedsięwzięć analityczno-informacyjnych prowadzonych przez funkcjonariuszy CBA. Ponadto wspierają one czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i kontrolne.

87. Co roku CBA przygotowuje i wydaje opracowanie pn. *Mapa Korupcji*, obrazujące stan przestępczości korupcyjnej w Polsce. Raport tworzony jest we współpracy z innymi służbami, Prokuraturą Generalną i Ministerstwem Sprawiedliwości.

### **Działania prewencyjne**

88. W ramach swej aktywności CBA prowadzi także działania o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym. W tym zakresie współpracuje z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się tematyką korupcji.

89. Dla przykładu, w 2016 r. funkcjonariusze CBA brali udział w szeregu konferencji, jak również przeprowadzili łącznie 91 szkoleń w 64 instytucjach, w trakcie których przeszkolono 4 018 urzędników. Z kolei, w 2017 r. funkcjonariusze Biura przeprowadzili łącznie 126 szkoleń w 84 instytucjach, w trakcie których przeszkolono 5922 urzędników.

## **Policja**

### **Struktura**

Policja składa się z wielu jednostek, z których część jest wyspecjalizowanych w realizacji działań w konkretnych obszarach jej zainteresowań. W jej skład wchodzi: Komenda Główna Policji (KGP), Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP), Biuro Spraw Wewnętrznych Policji,

16 komend wojewódzkich Policji, Komenda Stołeczna Policji, Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji "BOA", Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji oraz 5 szkół policyjnych.

W KGP funkcjonuje m.in. Biuro Kryminalne Komendy Głównej Policji. W jego skład wchodzi różne wydziały:

1) Wydział Kryminalny, do którego zadań i zakresu działania należy:

- nadzorowanie, koordynowanie oraz wspieranie czynności operacyjno-rozpoznawczych, dotyczących zwalczania przez jednostki organizacyjne Policji przestępstw kryminalnych oraz narkotykowych;
- prowadzenie działań operacyjnych ukierunkowanych na wsparcie procesu wykrywczego w sprawach o najgroźniejsze przestępstwa kryminalne oraz o zasięgu obejmującym obszar kilku województw;
- współpraca z Biurem Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji oraz innymi uprawnionymi podmiotami w zakresie przestępczości międzynarodowej;
- wymiana informacji o nowych sposobach i metodach przestępczego działania oraz taktyki prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- przekazywanie danych do opracowań sprawozdawczo-statystycznych;
- koordynowanie działań Policji w zakresie zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury narodowej;
- wykonywanie zadań biura centralnego o którym mowa w art. 12 *Konwencji Międzynarodowej o zwalczaniu fałszowania pieniędzy*, podpisanej w Genewie dnia 20 kwietnia 1929 r. wraz z protokołem oraz protokoł fakultatywny, podpisany tegoż dnia w Genewie (Dz. U. z 1934 r. Nr 102, poz. 919);
- organizowanie oraz udział w doskonaleniu zawodowym policjantów w zakresie właściwości wydziału.

2) Wydział Dochodzeniowo-Śledczy, do którego zadań i zakresu działania należy:

- koordynowanie oraz nadzorowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji, w sprawach o skomplikowanym charakterze;
- monitorowanie działań komórek dochodzeniowo-śledczych Policji i dokonywanie ocen stopnia osiągnięcia celów w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych;
- monitorowanie użyteczności wzorów formularzy procesowych oraz inicjowanie ich zmian;
- monitorowanie prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji rejestrów ewidencyjnych prowadzonych w systemie informatycznym Elektroniczny Rejestr Czynności Dochodzeniowo-Śledczych;
- opracowywanie propozycji rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie prowadzenia postępowania przygotowawczego;

- opracowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie właściwości wydziału;
  - współdziałanie z podmiotami pozapolicyjnymi w zakresie usprawniania systemu prawnokarnego;
  - przygotowywanie dla jednostek i komórek organizacyjnych Policji informacji o nowych regulacjach prawnych i o orzecznictwie sądowym, dotyczących problematyki pozostającej we właściwości wydziału;
  - udział w rozstrzyganiu sporów o właściwość miejscową w sprawach nieobjętych nadzorem prokuratora wszczętych między komendami wojewódzkimi (też Stołeczną) Policji lub jednostkami organizacyjnymi Policji działającymi w terytorialnym zasięgu działania różnych komend wojewódzkich (też Stołecznej) Policji;
  - organizowanie oraz udział w doskonaleniu zawodowym policjantów w zakresie właściwości wydziału.
- 3) Wydział do spraw Odzyskiwania Mienia, do którego zadań i zakresu działania należy:
- realizowanie zadań krajowego Biura do spraw Odzyskiwania Mienia;
  - sprawowanie nadzoru nad realizacją przez jednostki i komórki organizacyjne Policji zadań w zakresie wykrywania i identyfikowania mienia pochodzącego z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem;
  - współdziałanie z krajowymi podmiotami uprawnionymi do ujawniania, identyfikowania, zabezpieczania i odzyskiwania mienia;
  - prowadzenie współpracy międzynarodowej, dotyczącej problematyki ujawniania, identyfikowania, zabezpieczania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstwa lub mającego związek z przestępstwem, w szczególności w zakresie działalności Międzyagencyjnej Sieci Odzyskiwania Mienia Camden (CARIN) i innych podobnych inicjatyw międzynarodowych;
  - opracowywanie propozycji zmian w przepisach prawa regulujących problematykę dotyczącą ujawniania, identyfikowania, zabezpieczania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstwa lub mającego związek z przestępstwem;
  - organizowanie oraz udział w doskonaleniu zawodowym policjantów w zakresie właściwości wydziału.
- 4) Wydział do walki z Handlem Ludźmi:
- organizowanie, nadzorowanie, koordynowanie i wspieranie realizacji spraw prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji w zakresie zwalczania handlu ludźmi oraz przestępstw z nim związanych;
  - nadzorowanie, koordynowanie i wspieranie realizacji spraw prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji związanych ze zwalczaniem pedofilii i pornografii dziecięcej;

- kształtowanie na podstawie analiz oraz ustaleń własnych, a także informacji przekazywanych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji, metodyki zwalczania przestępstw w zakresie właściwości wydziału;
- współdziałanie w zakresie właściwości wydziału z organami ochrony prawnej, administracji publicznej i kontroli państwowej, organizacjami pozarządowymi, społecznymi i instytucjami użyteczności publicznej;
- prowadzenie w ramach właściwości wydziału współpracy międzynarodowej;
- uczestniczenie w krajowych i międzynarodowych konferencjach, sympoziach, seminariach i szkoleniach w zakresie właściwości wydziału;
- organizowanie oraz udział w doskonaleniu zawodowym policjantów w zakresie właściwości wydziału;
- prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie właściwości wydziału.

#### 5) Wydział do walki z Przestępczością Gospodarczą:

- identyfikowanie, monitorowanie i analizowanie obszarów zagrożonych przestępczością gospodarczą na terenie kraju;
- opracowywanie i wdrażanie kierunków oraz sposobów skutecznego rozpoznawania, zapobiegania i ujawniania przestępstw o charakterze gospodarczym;
- inspirowanie, koordynowanie oraz nadzorowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych w zakresie właściwości wydziału;
- udzielanie wsparcia i bezpośredniej pomocy komórkom organizacyjnym Policji zwalczającym przestępczość gospodarczą w realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych;
- prowadzenie krajowej współpracy z organami ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości, organami administracji publicznej, organizacjami społecznymi i przedstawicielami innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępczości gospodarczej;
- prowadzenie międzynarodowej współpracy z uprawnionymi podmiotami w zakresie realizacji zadań ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości gospodarczej;
- pozyskiwanie i przekazywanie do komend wojewódzkich (też Stołecznej) Policji informacji o popełnianych przestępstwach gospodarczych;
- udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, dotyczących przestępczości gospodarczej;
- opiniowanie wniosków o udostępnienie materiałów niejawnych w zakresie metod pracy operacyjnej, stosowanych przez komórki organizacyjne Policji zwalczające przestępczość gospodarczą;
- udział w spotkaniach krajowych i międzynarodowych grup roboczych, zespołów zadaniowych i punktów kontaktowych;



- udział w konferencjach, szkoleniach, seminariach i warsztatach szkoleniowych upowszechniających wiedzę z zakresu przeciwdziałania i zwalczania przestępczości gospodarczej;
- organizowanie oraz udział w doskonaleniu zawodowym policjantów w zakresie właściwości wydziału;
- prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie właściwości wydziału.

#### 6) Wydział do Walki z Korupcją:

- identyfikowanie, monitorowanie i analizowanie obszarów zagrożonych korupcją oraz dokonywanie oceny stanu zagrożenia przestępczością korupcyjną na terenie kraju;
- opracowywanie i wdrażanie kierunków oraz sposobów skutecznego rozpoznawania, zapobiegania i ujawniania przestępstw o charakterze korupcyjnym;
- inspirowanie, koordynowanie oraz nadzorowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych w zakresie właściwości wydziału;
- udzielanie wsparcia i bezpośredniej pomocy komórkom organizacyjnym Policji zwalczającym przestępczość korupcyjną w realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych;
- prowadzenie krajowej współpracy z organami ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości, organami administracji publicznej, organizacjami społecznymi i przedstawicielami innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępczości korupcyjnej;
- prowadzenie międzynarodowej współpracy z uprawnionymi podmiotami w zakresie realizacji zadań ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości korupcyjnej;
- pozyskiwanie i przekazywanie do komend wojewódzkich (Stołecznej) Policji informacji o popełnianych przestępstwach korupcyjnych;
- udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych dotyczących przestępczości korupcyjnej;
- opiniowanie wniosków o udostępnienie materiałów niejawnych w zakresie metod pracy operacyjnej, stosowanych przez komórki organizacyjne Policji zwalczające przestępczość korupcyjną;
- udział w spotkaniach krajowych i międzynarodowych grup roboczych, zespołów zadaniowych i punktów kontaktowych;
- udział w konferencjach, szkoleniach, seminariach i warsztatach szkoleniowych upowszechniających wiedzę z zakresu przeciwdziałania i zwalczania przestępczości korupcyjnej;
- prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie właściwości wydziału.

90. W przypadku CBŚP do jego zadań należy w szczególności planowanie, koordynowanie i podejmowanie działań ukierunkowanych na rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości

zorganizowanej krajowej i międzynarodowej, w szczególności o charakterze kryminalnym, narkotykowym i ekonomicznym oraz jej zapobieganie.

91. W zakresie przeciwdziałania przestępczości kryminalnej, działania CBŚP polegają m.in. na:

- rozpoznawaniu grup przestępczych prowadzących działania przestępcze o wysokim stopniu brutalizacji czynów – dokonujących zabójstw, przestępstw przy użyciu broni palnej, wymuszeń rozbójniczych, windykacji należności;
- zwalczaniu przestępstw związanych z przemytem broni i amunicji, nielegalnym obrotem bronią palną i materiałami wybuchowymi;
- eliminacji zorganizowanych grup dokonujących przestępstw uprowadzeń dla okupu i wymuszeń haraczy;
- zwalczaniu zorganizowanych grup przestępczych dokonujących przestępstw związanych z kradzieżą pojazdów, ich przemytem i legalizacją, kradzieżami z włamaniem;
- zwalczaniu przestępczości związanej z prostytutką, zapobieganie handlowi ludźmi.

92. W związku przeciwdziałaniem przestępczości narkotykowej, CBŚP realizuje zadania polegające m.in. na:

- zwalczaniu zorganizowanych grup przestępczych w zakresie produkcji i obrotu środkami odurzającymi zarówno na terenie kraju, jak i w obrocie międzynarodowym;
- ujawnianiu i likwidacji miejsc produkcji narkotyków syntetycznych (laboratoriów);
- współpracy z instytucjami i służbami międzynarodowymi w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej;
- rozpoznawaniu i neutralizacji zorganizowanych struktur przestępczych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych.

93. Z kolei w przypadku przeciwdziałania przestępczości ekonomicznej CBŚP podejmuje czynności obejmujące m.in.:

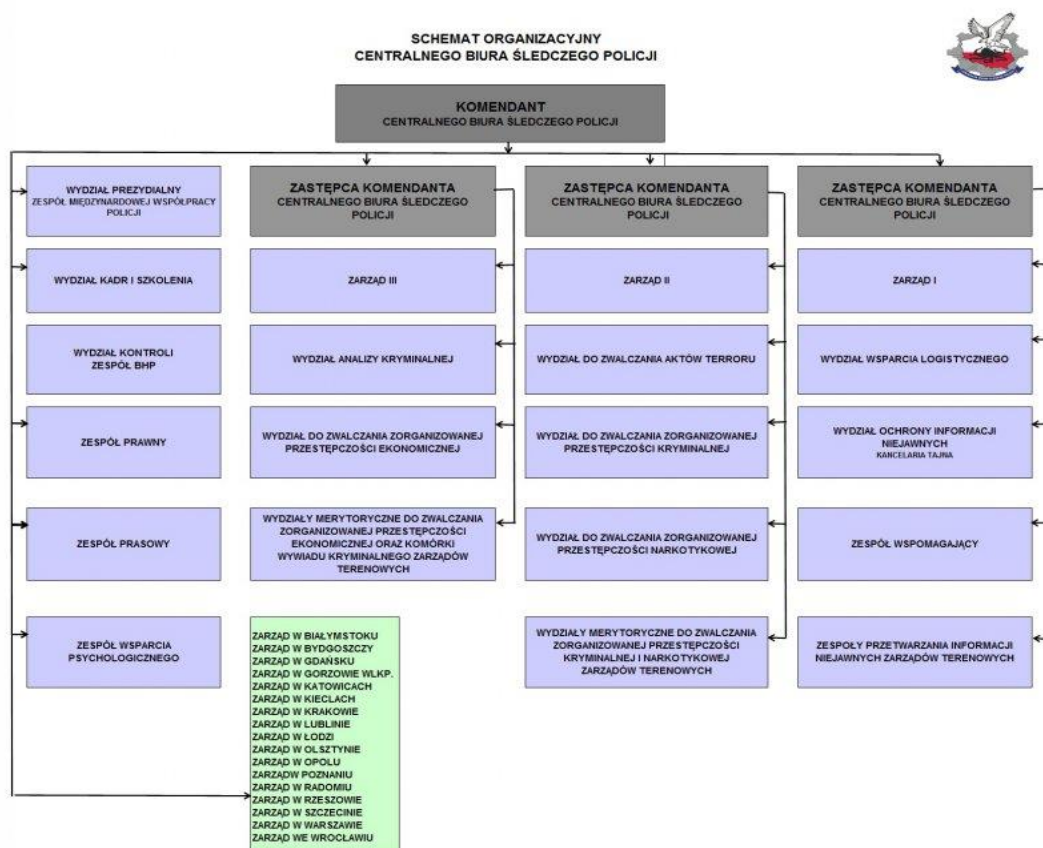
- rozpoznawanie, ujawnianie i zwalczanie zorganizowanej przestępczości ekonomicznej, ze szczególnym uwzględnieniem oszustw w obszarze podatku VAT w obrocie różnego rodzaju towarami, również o zasięgu międzynarodowym;
- rozpoznawanie, ujawnianie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w tym międzynarodowej, związanej z przemytem, nielegalnym obrotem tytoniem i wyrobami tytoniowymi oraz ujawnianiem i likwidacją nielegalnych miejsc produkcji wyrobów tytoniowych;
- zwalczanie przestępczości zorganizowanej i poważnej działającej na szkodę instytucji rynku finansowego;
- zwalczanie oszustw o charakterze zorganizowanym w obrocie gospodarczym, w tym na szkodę interesów finansowych UE;

- rozpoznawanie, przeciwdziałanie i zwalczanie procederu prania pieniędzy pochodzących ze zorganizowanej działalności przestępczej oraz podejmowanie przewidzianych prawem działań mających na celu odzyskiwanie mienia od sprawców przestępstw.

94. Poza wymienionym powyżej zakresem działalności zadania CBŚP dotyczą również obszarów związanych z m.in.:

- prowadzeniem działań mających na celu rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej w cyberprzestrzeni;
- współpracą z policjami innych państw, a także z krajowymi i międzynarodowymi służbami i urzędami administracji publicznej w dziedzinach i w zakresie niezbędnym do skutecznego zwalczania przestępczości zorganizowanej i zapobiegania jej.

Wykres nr 1 - Struktura CBŚP



95. Stan kadrowy w CBŚP od kilku lat utrzymuje się na stabilnym poziomie i oscyluje w granicach 2 000 funkcjonariuszy.

96. W ramach CBŚP w latach 2007-2014 została utworzona struktura koordynatorów, odpowiedzialnych za problematykę ujawniania i zabezpieczania mienia, która ma charakter pozaetatowy. Uwarunkowane jest to sytuacją kadrową, w odniesieniu do ilości śledztw i spraw operacyjnych prowadzonych w Biurze. Zadaniem koordynatora jest dokonywanie

sprawdzeń w bazach danych EKW<sup>4</sup>, pomoc merytoryczna funkcjonariuszom w trudnych i zawiłych stanach prawnych, opiniowanie dokumentów związanych ze współpracą z GIIF, a także organizowanie szkoleń w tematyce ujawniania i zabezpieczania mienia.

Tabela nr 10 - Liczba koordynatorów CBŚP w zarządach terenowych

31.12.2015 r.	31.12.2016 r.	31.12.2017 r.	31.07.2018 r.	26.11.2018 r.
50	54	62	64	62

### **Uzyskiwanie informacji**

97. Na podstawie art. 15 *ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. z 2019 r., poz. 161, ze zm.), w ramach prowadzonych spraw dot. prania pieniędzy, Policja może zwrócić się do instytucji prowadzących usługi płatnicze.

98. Zgodnie z art. 20 ust. 3 *ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji*, jeżeli jest to konieczne do skutecznego zapobieżenia przestępstwom lub ich wykrycia, ustalenia ich sprawców, uzyskania i utrwalenia dowodów, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z tych przestępstw albo ich równowartości, na podstawie postanowienia sądu wydanego na wniosek m. in. Komendanta CBŚP, Policja może też korzystać z informacji stanowiących tajemnicę skarbową, zawodową określoną w ustawach dotyczących funkcjonowania rynku finansowego<sup>5</sup>, a także informacji stanowiących dane indywidualne, określone w *ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2019 r., poz. 300, ze zm.). Ponadto, w związku z art. 20 ust. 5a *ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji* Policja, na podstawie wniosku właściwego organu lub osoby przez niego upoważnionej, może uzyskiwać informacje i dane:

- dotyczące dokumentacji związanej z nadaniem NIP oraz aktualizowaniem danych zawartych w zgłoszeniach identyfikacyjnych, (*ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników* – Dz. U. z 2019 r., poz. 63),
- zawarte w aktach niezawierających informacji, o których mowa w art. 182 *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa* (Dz. U. z 2018 r., poz. 800, ze zm.),
- dotyczące zawarcia z osobą fizyczną, prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o wykonywanie czynności, o których mowa w art. 5 *ustawy – Prawo bankowe*, lub czynności, o których mowa w art. 3 *ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych*, umożliwiające weryfikację zawarcia takich umów i czasu ich obowiązywania,

<sup>4</sup> Skrót od Elektroniczna Księga Wieczysta.

<sup>5</sup> Tj. w *ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2187, ze zm.), *ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych*, *ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych* (Dz. U. z 2019 r., poz.312), *ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1355, ze zm.), *ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2286, ze zm.), *ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej* (Dz. U. z 2019 r., poz. 381, ze zm.), *ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1906, ze zm.) i *ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1417, ze zm.).

- dotyczące objęcia osoby fizycznej ubezpieczeniem społecznym i zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne osoby fizycznej, a także dane płatnika składek, o których mowa w art. 40, art. 45 i art. 50 *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*,
- niezbędne do ustalenia, czy osoba fizyczna lub prawna, a także podmiot nieposiadający osobowości prawnej dokonywały transakcji dotyczących towarów giełdowych, o których mowa w *ustawie o giełdach towarowych*,
- niezbędne do ustalenia, czy osoba fizyczna lub prawna, a także podmiot nieposiadający osobowości prawnej, jest uczestnikiem funduszu inwestycyjnego, o którym mowa w *ustawie o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*,
- dotyczące ustalenia, czy osoba fizyczna lub prawna, a także podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest stroną umowy dotyczącej obrotu instrumentami finansowymi,
- dotyczące ustalenia, czy osoba fizyczna lub prawna, a także podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest ubezpieczającym, ubezpieczonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia w rozumieniu przepisów *ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*.

### **Współpraca z Komisją Nadzoru Finansowego**

99. Zgodnie z obowiązującymi od początku 2019 r. zmianami w *ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym* (Dz.U. z 2019 r., poz. 298, ze zm.), do porządku prawnego wprowadzono regulację (art. 17ca) polegającą na możliwości przekazywania informacji i dokumentów przez Przewodniczącego KNF m. in. Komendantowi Głównemu Policji, w tym chronionych na podstawie odrębnych ustaw, w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań Policji.

100. W celu określenia zasad współpracy oraz przekazywania dokumentów i informacji zawierane będą odpowiednie porozumienia, w których będzie można doprecyzować zakres udzielanych informacji.

### **Współpraca z GIIF**

101. Na podstawie art. 105 ust. 1 *ustawy z 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, GIIF udostępnia posiadane informacje na pisemny i uzasadniony wniosek: m. in. Komendanta Głównego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji lub osób przez nich upoważnionych w zakresie ich ustawowych zadań.

102. Z kolei zgodnie z art. 83 ww. ustawy jednostki współpracujące, w tym i Policja, powiadamiają GIIF o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Na podstawie art. 106 ww. ustawy GIIF może poinformować jednostkę współpracującą o podejrzeniu popełnienia przestępstwa innego niż, o którym mowa w art. 299 k.k.

## Metodyka zabezpieczeń mienia

103. W pracach *Zespołu Zadaniowego ds. opracowania metodyki postępowania w związku z zabezpieczeniem majątkowym*<sup>6</sup>, prowadzonych pod patronatem Prokuratora Krajowego, poza przedstawicielami jednostek organizacyjnych prokuratury, uczestniczą reprezentanci Ministra Finansów, Ministra Sprawiedliwości, Komendanta Głównego Policji, w tym CBŚP, Komendanta Głównego Straży Granicznej, a także zapraszani goście – sędziowie orzekający w sprawach karnych, cywilnych i wykonawczych, przedstawiciele CBA, ABW, Żandarmerii Wojskowej oraz Krajowej Rady Komorniczej.

104. W efekcie tych prac, w 2018 r. powstała *Metodyka zabezpieczeń majątkowych*, zawierająca w swojej treści odniesienie do wprowadzonych w 2017 r. instytucji: konfiskaty rozszerzonej, nowego kształtu domniemań prawnych związanych z alokacją składników majątkowych, podmiotu zobowiązanego i przypadku przedsiębiorstwa, a także poruszająca problematykę zabezpieczania kryptowalut. Celem metodyki zabezpieczeń majątkowych jest ułatwienie realizacji tych zadań.

105. W treści metodyki uwypuklono zagadnienia praktyczne dotyczące profilowania majątkowego, przydatne zwłaszcza na początkowym etapie postępowania karnego, które mogą być pomocne zarówno dla funkcjonariuszy poszczególnych służb, jak też dla prokuratorów prowadzących postępowania karne. Opracowując tekst dotyczący problematyki zabezpieczeń majątkowych przyjęta została systematyka obejmująca zakres, przedmiot i sposób wykonywania tej instytucji. Przedstawiono także charakterystykę poszczególnych rodzajów mienia stanowiących przedmiot zabezpieczenia, w tym kryptowalut, a także omówiono sposoby jego zabezpieczania. Szczególną uwagę poświęcono nowym rozwiązaniom – konfiskacie rozszerzonej, przypadkowi przedsiębiorstwa i możliwościom dochodzenia roszczeń majątkowych od podmiotu zobowiązanego oraz kryptowalutom, które coraz chętniej wykorzystywane są do lokowania zysków z przestępczej działalności.

106. Opracowanie porusza i omawia:

- czynności poprzedzające wydanie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego;
- zabezpieczenie majątkowe;
- zakres zabezpieczenia majątkowego;
- przedmiot zabezpieczenia majątkowego;
- sposoby zabezpieczenia majątkowego, tryby oraz organy właściwe do wykonania postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego;
- kryptowaluty;
- podmiot zobowiązany – art. 91a kpk;
- podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej;
- zabezpieczenie mienia za granicą;

---

<sup>6</sup> Powołanego Decyzją nr 5 z dnia 21 lutego 2017 roku. Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu d/s Koordynacji Wdrażania, monitorowania i ewaluacji „Programu Przeciwdziałania i Zwalczania Przystępczości Gospodarczej na lata 2015-2020”.



- monitorowanie postępowania zabezpieczającego.

107. Przedstawiono również przykładowe sentencje postanowień o zabezpieczeniu majątkowym wraz z podstawami prawnymi.

108. Opracowanie zwraca także uwagę na potrzebę monitorowania orzeczonego zabezpieczenia majątkowego od momentu jego zastosowania, aż po rozstrzygnięcia zapadające w toku postępowania wykonawczego.

109. Sprawne współdziałanie w ściganiu sprawców przestępstw gospodarczych i stosowaniu wspólnej strategii działań organów zajmujących się ściganiem i zwalczaniem tego typu przestępczości, będzie skuteczniejsze, w przypadku jednakowych zasad postępowania w odniesieniu do ujawniania i zabezpieczania mienia stanowiącego korzyści z popełnianych przestępstw lub będącego przedmiotem wyłudzeń.

### **Dostęp do baz**

110. W ramach dostępu do baz danych, CBŚP korzysta ze zbiorów danych, prowadzonych przez różne organy administracji publicznej (KSIP, REGON, KRS, POBYT, OSADZONY, PESEL, CEPIK, EKW, KCIK). Ponadto korzysta z systemu wymiany informacji międzynarodowej z Europolem – SWIZE.

### **Statystyka dotycząca grup przestępczych**<sup>7</sup>

111. W 2018 r. w ramach prowadzonych przez CBŚP spraw operacyjnych zainteresowaniem objętych zostało 8 030 (7 113) osób, działających w 880 (858) zorganizowanych grupach przestępczych, w tym:

- w 742 (735) grupach polskich;
- w 128 (113) grupach międzynarodowych;
- 5 (5) grupach rosyjskojęzycznych;
- 5 (5) grupach cudzoziemców.

112. Polskie grupy przestępcze były kierowane przez 684 (684) zidentyfikowanych liderów, grupy międzynarodowe – przez 122 (125), rosyjskojęzyczne – przez 6 (6), cudzoziemców – 5 (5). Według stanu na 31 grudnia 2018 r., łączna liczba liderów pozostających w zainteresowaniu CBŚP wynosiła 831 (820).

113. W 2018 r., w obszarze przestępstw kryminalnych pozostawało w zainteresowaniu 122 (136) grup przestępczych, w obszarze przestępstw narkotykowych – 374 (336) grup przestępczych. Aktywność ekonomiczną prowadziło 292 (305) grup, a działalność multiprzestępczą wykazywało 92 (81) grup zorganizowanych.

114. W wyniku krajowych i międzynarodowych działań w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości CBSP wyeliminowało łącznie 187 (176) grup przestępczych, w tym 168 (154) polskich i 19 (22) międzynarodowych..

---

<sup>7</sup> Na podstawie danych ze Sprawozdania z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2018 rok (w ujęciu statystycznym), CBŚP, Warszawa 2018 r., na: <http://www.cbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890.Raporty-z-dzialalnosci.html>. Dane w nawiasach odnoszą się do 2017 r.

## **Wyniki CBŚP w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych**<sup>8</sup>

115. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. CBŚP wszczęło 733 (800) postępowań przygotowawczych, natomiast zakończyło 934 (1 086) spraw. W tym okresie zatrzymano 2 993 (2 761) osób, a 3 833 (3 761) podejrzanym przedstawiono łącznie 11 900 (11 748) zarzutów.

116. Wobec wymienionej liczby osób zastosowano następujące środki zapobiegawcze:

- areszty tymczasowe – 1 304 (1 245);
- dozory policyjne – 1 584 (1 431);
- poręczenia majątkowe – 1 116 (980);
- listy gończe – 75 (72).

117. W 2018 r. 1 763 (1 639) podejrzanym przedstawiono 1 776 (1 653) zarzutów o czyn z art. 258 § 1 i 2 kk. (tj. udział w zorganizowanej grupie przestępczej), tj.:

- 1 548 (1 414) członkom grup polskich,
- 215 (207) członkom grup międzynarodowych,
- 0 (11) członkom grup cudzoziemców,
- 0 (7) członkom grup rosyjskojęzycznych.

118. W ww. roku z art. 258 § 3 kk (dot.: kierowania grupą lub związkiem mającym na celu popełnianie przestępstw) 151 (167) podejrzanym przedstawiono 152 (169) zarzutów, tj.:

- 141 (140) liderom grup polskich,
- 10 (27) międzynarodowym liderom grup przestępczych

## **JIT – Joint Investigation Team**

119. Wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy jest narzędziem międzynarodowej współpracy opierającym się na umowie pomiędzy właściwymi organami – zarówno organami sądowymi (sędziowie, prokuratorzy, sędziowie śledczy itd.), jak i organami ścigania – dwóch lub większej liczby państw, ustanowionym na określony czas i w ściśle określonym celu, po to by prowadzić postępowania przygotowawcze w sprawach karnych w jednym z zaangażowanych państw lub w kilku z nich. Unijne ramy prawne pozwalające powoływać zespoły JIT w ramach współpracy kilku państw członkowskich sformułowano w art. 13 *Konwencji z 2000 r. o pomocy prawnej*<sup>9</sup> oraz w *Decyzji ramowej z 2002 r. dotyczącej JIT*<sup>10</sup>.

120. W porównaniu z tradycyjnymi formami współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości zespoły JIT mają wymierne zalety:

- umożliwiają bezpośrednie gromadzenie i wymianę informacji i dowodów, bez konieczności wykorzystywania tradycyjnych kanałów wzajemnej pomocy prawnej.

<sup>8</sup> Jw.

<sup>9</sup> *Konwencja o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej* (Dz.U. C 197 z 12.7.2002, s. 1–23).

<sup>10</sup> *Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych* (Dz.U. L 162 z 20.6.2002, s. 1–13).

Informacje i dowody zebrane zgodnie z prawem państwa, w którym zespół prowadzi działania, mogą być wymieniane na podstawie (samej) umowy o JIT; oraz

- oddelegowani członkowie zespołu (tj. osoby pochodzące z państwa innego niż to, w którym zespół prowadzi działania) są uprawnieni do obecności i do uczestniczenia – w granicach przewidzianych prawem krajowym lub określonych przez szefa zespołu – w czynnościach postępowania przygotowawczego prowadzonych poza ich państwem pochodzenia.

121. Z tych właśnie względów zespoły JIT stanowią bardzo skuteczne i efektywne narzędzie współpracy, które ułatwia koordynowanie postępowania przygotowawczego i ścigania prowadzonego równoległe w kilku państwach.

122. Instrumenty UE podają dwie konkretne sytuacje, w których można ustanowić zespół JIT:

- **trudne transgraniczne postępowania przygotowawcze:** zespół JIT można powołać w przypadku, gdy „śledztwa w sprawach przestępstw prowadzone w państwie członkowskim wymagają dokonywania trudnych i wymagających działań śledczych mających powiązania z innymi państwami członkowskimi”;
- **powiązane ze sobą postępowania przygotowawcze wymagające skoordynowania:** zespół JIT można powołać w przypadku, gdy „niektóre z państw członkowskich prowadzą śledztwa w sprawach przestępstw, których okoliczności stwarzają konieczność skoordynowanych i jednomyślnych działań w zaangażowanych w nie państwach.”

123. Niezależnie od wymogów prawnych, przy dokonywaniu oceny, czy należy powołać JIT, bierze się pod uwagę także względy praktyczne. Oto kilka z nich:

- złożoność i wyrafinowanie sieci/działalności przestępczej, w sprawie której prowadzone jest postępowanie przygotowawcze,
- liczba i stopień skomplikowania czynności w ramach postępowania przygotowawczego, które mają zostać przeprowadzone w zaangażowanych państwach, oraz
- stopień powiązania ze sobą postępowań w poszczególnych zaangażowanych państwach.

Na podstawie wskazanych powyżej ram prawnych, Rzeczpospolita Polska, jest/była stroną m.in. następujących umów JIT:

Tabela nr 11 - Informacja o zawartych umowach JIT

Strony umowy JIT	Krótką charakterystyka, czego dotyczyła sprawa.
Rzeczpospolita Polska – Niemcy	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się kradzieżami luksusowych samochodów i ich późniejszą legalizacją.
Rzeczpospolita Polska – Republika Litwy	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, dokonującej wyłudzeń podatku VAT w wielkiej wartości, w obrocie wewnątrzspółnotowym towarami na szkodę Polski i Republiki Litwy.

Rzeczpospolita Wielka Brytania	Polska	-	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się handlem ludźmi na terenie Wielkiej Brytanii i Polski.
Rzeczpospolita Niemcy	Polska	-	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się kradzieżami z włamaniem pojazdów na terenie Niemiec, a następnie ich legalizacją na terenie Polski
Rzeczpospolita Szwecja	Polska	-	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się oszustwami oraz praniem pieniędzy pochodzących z przestępstw dokonanych za pośrednictwem sieci internetowej przy wykorzystaniu phishingu, pharmingu, spoofingu.
Rzeczpospolita Republika Niemcy, Holandia	Polska Słowacka,	-	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się wyrabianiem, magazynowaniem, przemytem i handlem bronią palną oraz wytwarzaniem i wprowadzaniem do obiegu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych.
Rzeczpospolita Niemcy	Polska	-	Dot. przestępczości samochodowej i kradzieży ciągników siodłowych na terenie Niemiec (często z ładunkiem) przez obywateli RP, a następnie ich transportem do Polski oraz legalizacją.
Rzeczpospolita Estonia, Finlandia	Polska	-	Dot. oszustw polegających na wyprowadzaniu pieniędzy z kont bankowych polskich spółek z o.o., na podstawie fikcyjnych wyroków sądu arbitrażowego.
Rzeczpospolita Republika Słowacka	Polska	-	Działalność zorganizowanej grupy przestępczej, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowych z przestępstw oraz przestępstw skarbowych, związanych z fikcyjnym, karuzelowym obrotem różnymi wyrobami, w tym wyrobami stalowymi, olejem rzepakowym i innymi, polegającym na dokonywaniu fikcyjnych wewnątrzspółnotowych nabyć i dostaw tych wyrobów w celu wyłudzenia zwrotu podatku VAT.
Rzeczpospolita Republika Republika Czeska	Polska Słowacka,	-	Działalność międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się nielegalnym obrotem pseudoefedryną na terenie Polski, Ukrainy, Słowacji i Czech oraz produkcją chlorowodoru metamfetaminy.
Rzeczpospolita Wielka Brytania	Polska	-	Działalność zorganizowanej grupy przestępczej, zajmującej się przemytem z Hiszpanii znacznych ilości środków odurzających w postaci marihuany, haszyszu, kokainy i wprowadzaniem ich do obrotu na terenie województwa małopolskiego.

### **Przestępstwa bazowe przy praniu pieniędzy, krótkie charakterystyki**

124. Z pragmatyki spraw prowadzonych o przestępstwo z art 299 kk wynikają zazwyczaj dwa kierunki prowadzenia czynności operacyjno-procesowych:

- na podstawie zgromadzonych materiałów postępowania/sprawy operacyjnej o przestępstwo bazowe (wyłudzenie podatku VAT, wyłudzenie kredytu, nielegalny

obróć środkami odurzającymi lub psychotropowymi) ujawniane są elementy polegające na popełnieniu przestępstwa pierwotnego, bazowego;

- organ prowadzący postępowanie/sprawę operacyjną uzyskuje informację o podejrzanych transakcjach np. realizowanych na rachunkach bankowych i istotnym zadaniem w trakcie prowadzonych czynności jest udowodnienie przestępstwa bazowego.

125. W związku z tak ukształtowanym modelem, zarówno funkcjonariusze pionu do zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, kryminalnej czy ekonomicznej mogą prowadzić czynności operacyjno-procesowe w kierunku udowodnienia tego przestępstwa.

126. Wśród prowadzonych przez CBŚP spraw:

- w 2018 r. z art. 299 kk. przedstawiono 518 osobom łącznie 786 zarzutów popełnienia tego czynu zabronionego.
- w 2017 r. z art. 299 kk. przedstawiono 588 osobom łącznie 831 zarzutów popełnienia tego czynu zabronionego.
- w 2016 r. z art. 299 kk. przedstawiono 528 osobom łącznie 685 zarzutów popełnienia tego czynu zabronionego.

## **Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego**

127. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu Szef ABW jest centralnym organem administracji rządowej, działającym przy pomocy ABW.

128. Do zadań ABW należy w szczególności:

- 1) Rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa.
- 2) Rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie m.in. przestępstw:
  - szpiegostwa;
  - terroryzmu;
  - bezprawnego ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych;
  - korupcji osób pełniących funkcje publiczne;
  - przestępstw w zakresie produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa;
  - nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, w obrocie międzynarodowym.

- 3) Rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo, istotnych z punktu widzenia ciągłości funkcjonowania państwa systemów teleinformatycznych organów administracji publicznej.
- 4) Wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych.
- 5) Uzyskiwanie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego.

129. Mając powyższe na uwadze ABW jest zarówno organem administracji państwowej, jak również organem ścigania. Agencja uprawniona jest do podejmowania działań na terenie całego kraju, a także za granicą (w ograniczonym zakresie).

130. W sprawach leżących we właściwości rzeczowej ABW możliwe jest prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych jak i analityczno-informacyjnych. ABW stosować może m.in. kontrolę operacyjną, zakup kontrolowany, niejawny nadzór przesyłek, jak również korzystać z pomocy osób niebędących funkcjonariuszami Agencji.

131. Szef ABW koordynuje ponadto podejmowane przez służby specjalne czynności operacyjno-rozpoznawcze mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo państwa prowadząc centralną ewidencję zainteresowań operacyjnych służb specjalnych.

132. Zgodnie z art. 5 i 8 *ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych* Szef ABW koordynuje ponadto działania operacyjno-rozpoznawcze oraz analityczno-informacyjne w odniesieniu do zdarzeń o charakterze terrorystycznym prowadzone przez służby specjalne, jak również wymianę informacji w tym zakresie przekazywanych przez Policję, Straż Graniczną, Straż Marszałkowską, Służbę Ochrony Państwa, Państwową Straż Pożarną, Krajową Administrację Skarbową, Żandarmerię Wojskową i Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

133. W ramach ABW wydzielone są jednostki organizacyjne posiadające w swojej właściwości m.in. kwestię rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania finansowania terroryzmu (Centrum Antyterrorystyczne ABW) oraz przestępstw bazowych, przy których wystąpić może zjawisko prania pieniędzy (Departament Zagrożeń Strategicznych ABW).

134. W ramach prowadzonych działań ABW ściśle kooperuje z partnerami krajowymi (służbami specjalnymi, Policją, Strażą Graniczną, Krajową Administracją Skarbową itp.) oraz zagranicznymi (bilateralnie oraz na forach multilateralnych). W zakresie instytucji odpowiedzialnych za nadzór nad rynkiem finansowym ABW współpracuje z:

- KNF – zgodnie z art. 17ca *ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym* Przewodniczący KNF przekazuje m.in. Szefowi ABW dokumenty i informacje w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań kierowanej przez niego Agencji;
- GIIF – na podstawie art. 105 ust. 1 *ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, GIIF udostępnia posiadane informacje na pisemny i uzasadniony wniosek m.in. Szefa ABW lub osób przez niego upoważnionych w zakresie jego ustawowych zadań.



Tabela nr 12 – Dane dotyczące postępowań karnych prowadzonych przez ABW

rok	na podstawie art. 299 kk	na podstawie art. 165akk	na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a także ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu
2016 r.	102	2	0
2017 r.	117	3	0
2018 r.	111	3	0

## Krajowa Administracja Skarbowa

Krajowa Administracja Skarbowa (KAS) powstała na podstawie przepisów *ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 508, ze zm.), oraz przepisów wprowadzających w 2017 r. Podejmuje działania w obszarze poboru, kontroli i egzekucji podatków, ceł oraz innych dochodów budżetu państwa pochodzących z danin publicznych, a także zwalczania przestępczości podatkowej i celnej.

135. Do podstawowych zadań Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) należy:

- 1) realizacja dochodów z podatków, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych;
- 2) realizacja dochodów z należności celnych oraz innych opłat związanych z przywozem i wywozem towarów;
- 3) realizacja polityki celnej wynikającej z członkostwa w unii celnej UE;
- 4) obejmowanie towarów procedurami celnymi i regulowanie sytuacji towarów związanej z ich wywozem z- i przywozem do kraju;
- 5) zapewnienie obsługi i wsparcia podatników, płatników oraz przedsiębiorców w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych i celnych;
- 6) wykonywanie audytu, czynności audytowych, urzędowego sprawdzenia;
- 7) prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przepisów prawa podatkowego i celnego;
- 8) wykonywanie egzekucji administracyjnej i zabezpieczenia należności pieniężnych;
- 9) kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr KAS w zakresie zadań KAS;
- 10) prowadzenie działalności analitycznej, prognostycznej i badawczej dotyczącej zjawisk występujących we właściwości KAS oraz analizy ryzyka;
- 11) badanie przestrzegania ograniczeń i obowiązków określonych w przepisach prawa dewizowego, a także warunków zezwoleń dewizowych i warunków wykonywania działalności kantorowej;
- 12) rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie przestępstw oraz wykroczeń skarbowych oraz karnych w zakresie wskazanym w art. 2 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej;
- 13) wykonywanie zadań wynikających z ustawy o systemie monitorowania drogowego przewozu towarów;
- 14) wykonywanie zadań wynikających z przepisów prawa UE regulujących statystykę dotyczącą obrotu towarowego pomiędzy państwami członkowskimi UE (INTRASTAT)



oraz obrotu towarowego państw członkowskich UE z pozostałymi państwami (EXTRASTAT) oraz prowadzenie postępowań w zakresie INTRASTAT;

- 15) wykonywanie zadań wynikających z zakazów i ograniczeń w obrocie towarowym z zagranicą ustanowionych w szczególności ze względu na ochronę życia i zdrowia ludzi i zwierząt, roślin, środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, ochronę konsumentów, bezpieczeństwa międzynarodowego, dziedzictwa narodowego, praw własności intelektualnej i środków polityki handlowej;
- 16) współdziałanie przy realizacji Wspólnej Polityki Rolnej;
- 17) współpraca z właściwymi organami innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi i instytucjami międzynarodowymi;
- 18) inne zadania określone ustawami.

136. W ramach KAS funkcjonują następujące organy:

- dyrektorzy izb administracji skarbowej (16) – nadzorujący wykonywanie zadań przez naczelników urzędów skarbowych i naczelnika urzędu celno-skarbowego;
- naczelnicy urzędów skarbowych (400) – wykonujący zadania związane m.in. z poborem podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych (a także innych należności na podstawie odrębnych przepisów czy też egzekucji administracyjnej należności pieniężnych), obsługą i wsparciem podatników;
- naczelnicy urzędów celno-skarbowych (16)<sup>11</sup> – realizujący działania w zakresie kontroli celno-skarbowej, ustalania i określania podatków, opłat i niepodatkowych należności budżetowych (oraz innych należności na podstawie odrębnych przepisów) czy obejmowania towarów procedurami celnymi.

137. W strukturach KAS działa także Krajowa Informacja Skarbowa (KIS) oraz Krajowa Szkoła Skarbowości (KSS).

138. Do zadań Dyrektora KIS należy:

- zapewnianie jednolitej i powszechnie dostępnej informacji podatkowej i celnej, w tym jej przetwarzanie i udostępnianie;
- prowadzenie spraw dotyczących interpretacji indywidualnych przepisów prawa podatkowego;
- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przepisów prawa podatkowego i celnego;
- realizacja polityki kadrowej i szkoleniowej w Krajowej Informacji Skarbowej;
- identyfikowanie obszarów zagrożeń mogących mieć wpływ na prawidłowość wykonywania obowiązków podatkowych i celnych;
- wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach.

139. KSS zajmuje się:

---

<sup>11</sup> W ich ramach funkcjonuje 45 delegatur i 144 oddziałów celnych.

- koordynacją działalności szkoleniowej w KAS;
- opracowywaniem i rozwojem jednolitego systemu szkolenia;
- tworzeniem programów i materiałów dydaktycznych;
- badaniem i analizą potrzeb w zakresie rozwoju zawodowego kadr KAS;
- planowaniem i organizowaniem przedsięwzięć edukacyjnych;
- współpracą ze szkołami wyższymi dotyczącą organizowania studiów podyplomowych w zakresie organizacyjno-administracyjnym;
- badaniem oraz oceną jakości i efektywności szkoleń;
- zarządzaniem trenerami w KAS;
- opracowywaniem i wydawaniem publikacji naukowych oraz informacyjno-edukacyjnych w zakresie prowadzonej działalności;
- przygotowywaniem i realizacją projektów finansowanych z udziałem środków zagranicznych;
- promowaniem działalności KSS;
- wykonywaniem innych zadań wskazanych przez Ministra Finansów oraz Szefa KAS.

140. KAS podlega Szefowi KAS, który sprawuje nadzór nad działalnością dyrektorów izb administracji skarbowej, Krajowej Informacji Skarbowej, Krajowej Szkoły Skarbowości oraz dyrektorów właściwych w sprawach KAS komórek organizacyjnych w Ministerstwie Finansów, a także naczelników urzędów skarbowych i naczelników urzędów celno-skarbowych. Ponadto do jego zadań należy:

- kształtowanie polityki kadrowej i szkoleniowej w jednostkach organizacyjnych KAS;
- realizacja budżetu państwa w zakresie ustalonym dla KAS;
- nadzorowanie, koordynowanie i wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw, wykroczeń skarbowych, zapobieganie tym przestępstwom i wykroczeniom;
- audyt gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE i wykonywanie funkcji instytucji audytowej, certyfikującej i funkcji specjalnej jednostki w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej.

141. W sumie w KAS – wg stanu na 31 grudnia 2018 r. – było zatrudnionych 48,3 tys. pracowników korpusu służby cywilnej, 10,3 tys. funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz 1,2 tys. pracowników obsługi.

142. Jednym z głównych priorytetów KAS jest zapobieganie i zwalczanie przestępczości podatkowej (w tym przestępczości VAT), w szczególności poprzez systemową identyfikację zagrożeń, działania o charakterze kontrolnym, a także identyfikację konkretnych osób i podmiotów podejrzanych o prowadzenie działalności przestępczej. W tym celu są prowadzone czynności operacyjno-rozpoznawcze. Wykorzystuje się je w szerokim spektrum spraw dotyczących unikania lub zaniżania opodatkowania, obejmujących m.in.:

nieprawidłowości w obrocie wyrobami akcyzowymi (w tym wyrobami tytoniowymi, wyrobami spirytusowymi, paliwami), karuzele podatkowe VAT, identyfikację tzw. „pustych faktur” dokumentujących fikcyjny obrót różnymi towarami lub usługami, nieprawidłowości związane z wewnątrzspółnotową wymianą towarową oraz przemycem, nielegalny hazard, niewidencjonowanie przychodów w prowadzonej działalności gospodarczej, zaniżanie podstaw opodatkowania, wyłudzenie podatku VAT od Skarbu Państwa.

143. Asortyment towarów wykorzystywanych przy popełnianiu ww. przestępstw jest bardzo różny i dotyczy wszelkich sfer gospodarki narodowej, począwszy od obrotu towarami spożywczymi, towarami szybko zbywalnymi, wyrobami akcyzowymi, metalami szlachetnymi, surowcami aż po elektronikę i zaawansowane technologie. Działania, będące finalnym efektem prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych mają na celu zatrzymanie przestępców i zabezpieczenie majątku pochodzącego z przestępczej działalności na poczet należności Skarbu Państwa.

144. W 2018 r. w KAS prowadzono 78 717 spraw karnych skarbowych, karnych i o wykroczenia prowadzonych. Średnio na każdego z pracowników zatrudnionych w komórkach dochodzeniowo-śledczych i karnych skarbowych w jednostkach organizacyjnych KAS przypadło ok. 39 spraw.

*Tabela nr 13 – Dane statystyczne dotyczące prowadzonych w KAS postępowań przygotowawczych w sprawach karnych skarbowych w latach 2017-2018.*

<b>Działanie</b>	<b>2018 r.</b>	<b>2017 r.</b>
<b>Wszczęte postępowania</b>		
Liczba postępowań przygotowawczych w sprawach karnych skarbowych:	66 920	97 305
w tym w sprawach o przestępstwa skarbowe:	17 059	22 882
w tym w sprawach o wykroczenia skarbowe:	49 861	74 423
<b>Zakończone postępowania</b>		
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych nałożeniem kary grzywny w drodze mandatu karnego przy wykroczeniach skarbowych:	4 212	4 905
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych skierowaniem do sądu aktu oskarżenia:	37 248	64 953
w tym za wykroczenia skarbowe:	30 669	56 471
w tym za przestępstwa skarbowe:	6 579	8 482
Liczba postępowań przygotowawczych zakończona skierowaniem do sądu wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności:	7 594	8 550
w tym za wykroczenia skarbowe:	3 637	4 182
w tym za przestępstwa skarbowe:	3 957	4 368
Liczba postępowań przygotowawczych umorzonych:		
- na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 kpk:	1 147	1 610
w tym o wykroczenia skarbowe:	372	624
w tym o przestępstwa skarbowe:	775	986
- z powodu niewykrycia sprawców przestępstw:	1 254	3 281
w tym o wykroczenia skarbowe:	1 223	2 659
w tym o przestępstwa skarbowe:	31	622
- z innych przyczyn:	288	2 059
w tym o wykroczenia skarbowe:	108	1 391
w tym o przestępstwa skarbowe:	180	668
Liczba postępowań przygotowawczych zawieszonych:	1 559	1 760

w tym o wykroczenia skarbowe:	223	279
w tym o przestępstwa skarbowe:	1 336	1 481
<b>Liczba postępowań przygotowawczych, w których wystąpiono do sądu z wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania</b>	78	55
w tym za wykroczenia skarbowe:	12	1
w tym za przestępstwa skarbowe:	66	54
<b>Czynności procesowe z udziałem Prokuratora</b>		
Liczba zatwierdzonych przez Prokuratora aktów oskarżenia:	852	1 723
w tym za wykroczenia skarbowe:	28	59
w tym za przestępstwa skarbowe:	824	1 664
Liczba zatwierdzonych przez Prokuratora postanowień o umorzeniu:	282	608
w tym o wykroczenia skarbowe:	25	54
w tym o przestępstwa skarbowe:	257	554
Liczba wniosków do Prokuratora o wniesienie apelacji lub wniesionych apelacji do sądu:	141	1 111
w tym o wykroczenia skarbowe:	5	250
w tym o przestępstwa skarbowe:	136	861

Tabela nr 14 – Dane statystyczne dotyczące prowadzonych w KAS postępowań przygotowawczych w sprawach karnych w latach 2017-2018.

Działanie	2018 r.	2017 r.
<b>Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach karnych:</b>	11 316	8 874
Największy udział w ogólnej liczbie wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach karnych stanowiły czyny zabronione stypizowane w:		
art. 79 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości:	9 031	6 644
art. 55 ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030, ze zm.) - przemyt narkotyków:	1 161	868
art. 305 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2017 r., poz. 776, ze zm.) - nielegalne używanie znaku towarowego:	759	618
<b>Liczba spraw o wykroczenia:</b>	481	518
Największy udział w ogólnej liczbie spraw o wykroczenia stanowiły czyny zabronione stypizowane w art. 92 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 58, ze zm.).	339	361

145. W 2018 r. – w porównaniu do danych za 2017 r. – zmniejszeniu uległy liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach karnych skarbowych o ok. 31,2% (w tym liczba postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa skarbowe o ok. 25,4%, a liczba spraw o wykroczenia skarbowe o 33%).

146. Spadek liczby wszczętych spraw karnych skarbowych w 2018 r. był związany z prowadzonymi w Ministerstwie Finansów systematycznymi działaniami, ukierunkowanymi na uszczelniania systemu podatkowego, które przyczyniły się do redukcji skali nieprawidłowości w tym obszarze. Przede wszystkim obniżenie skali przestępczości skarbowej wynikało ze skuteczności i efektywności działań KAS, podejmowanych w zakresie zwalczania i przeciwdziałania oszustwom podatkowym i celnym.

147. W przypadku spraw karnych, prowadzonych przez KAS, liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w 2018 r. uległa zwiększeniu w porównaniu do danych za 2017 r. o ok. 27,5%. Zdecydowana większość z nich dotyczyła podejrzenia popełnienia czynów zabronionych, o których mowa w art. 79 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

148. Natomiast wśród ogólnej liczby spraw o wykroczenia najczęściej było postępowań dotyczących czynów zabronionych, o których mowa w art. 92 ustawy z dnia 6 września

2001 r. o transporcie drogowym, tj. naruszeń obowiązków lub warunków przewozu drogowego przez kierującego.

149. Ściganie ujawnionych przez organy KAS przestępstw z art. 299 *Kodeksu karnego*, w związku z którymi nastąpiło uszczuplenie lub narażenie na uszczuplenie należności publicznoprawnej, jest zadaniem nałożonym na KAS na mocy *ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych* (Dz. U. z 2017 r., poz. 2491), która weszła w życie 13 stycznia 2018 r., nowelizując *ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. z 2016 r., poz. 2491, ze zm.). Realizując zadania w tym zakresie w 2018 r. organy KAS wszczęły 12 postępowań przygotowawczych w sprawach z art. 299 *Kodeksu karnego*. Przed powyższą nowelizacją w przypadku podejrzenia zaistnienia ww. przestępstw zawiadomienia były kierowane do prokuratury. W 2017 r. skierowano do prokuratury 56 zawiadomień, w 2016 r. – 61 zawiadomień, a w 2015 r. – 40 zawiadomień.

150. W latach 2016-2018 wdrożono wiele nowych rozwiązań organizacyjnych i legislacyjnych, wspomagających zwalczanie przestępczości ekonomicznej. M.in. w celu uszczelnienia poboru podatków oraz przeciwdziałania i zwalczania przestępstw ekonomicznych wprowadzono szereg nowych rozwiązań prawnych w ramach tzw. pakietu paliwowego, transportowego, tytoniowego, spirytusowego. Zmodyfikowano zasady rejestracji i rozliczania podatku VAT (w tym likwidację rozliczeń kwartalnych dla określonych grup podatników, modyfikację zasad dokonywania zwrotów VAT, rozszerzenie zakresu stosowania mechanizmu odwrotnego obciążenia, przywrócono sankcje za nierzetelne rozliczenie podatku VAT), ograniczono płatności gotówkowe, wprowadzono nowe metody kontroli ewidencji dostaw i zakupów (JPK). Ponadto, rozszerzono mechanizm solidarnej odpowiedzialności, zaostrzono sankcje karne skarbowe za wystawianie faktur oraz wprowadzono konfiskatę rozszerzoną. Zrealizowano m.in. projekty związane z wprowadzeniem systemu podzielonej płatności VAT (ang. *split payment*), systemu teleinformatycznego izby rozliczeniowej (STIR) umożliwiającego analizę ryzyka wykorzystywania działalności banków do oszustw podatkowych.

151. W 2018 r. – w ramach prowadzonych działań analitycznych - zidentyfikowano 137 łańcuchów relacji transakcyjnych podwyższonego ryzyka oraz 64 podmioty podwyższonego ryzyka stosowania mechanizmów agresywnej optymalizacji podatkowej.

152. W dniu 13 stycznia 2018 r. weszły w życie znowelizowane przepisy z działu IIIB "Przeciwdziałanie wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych" *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa*. Na ich podstawie rozpoczął funkcjonowanie System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej (STIR).

153. Przepisy ww. ustawy uprawniają Szefa KAS do codziennego otrzymywania, za pośrednictwem STIR, informacji o rachunkach podmiotów kwalifikowanych prowadzonych przez banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz o transakcjach na tych rachunkach w celu dokonywania analizy ryzyka wystąpienia wyłudzeń skarbowych. System ten umożliwi również pozyskiwanie zagregowanych danych o transakcjach osób fizycznych z podmiotami kwalifikowanymi. W rezultacie prowadzonych analiz możliwe jest szybkie stwierdzenie, które podmioty gospodarcze działają fikcyjnie i uczestniczą w karuzelach VAT.



154. W 2018 r. STIR został zasilony informacjami od 619 banków i SKOK-ów. Dotyczyły one ok. 3,44 mln podmiotów kwalifikowanych<sup>12</sup>, ok. 4,61 mln osób powiązanych z podmiotami kwalifikowanymi, ok. 11,56 mln rachunków rozliczeniowych.

155. W 2018 r. do STIR wpłynęło ok. 7 181,2 mln raportów o transakcjach. Na podstawie ich analizy ok. 5,5 tys. podmiotów zaliczono do grupy wysokiego ryzyka, a ok. 28,6 tys. podmiotów – do grup podwyższonego ryzyka.

156. W związku z analizami obejmującymi m.in. informacje pozyskane ze STIR wykorzystano informacje o wskaźniku ryzyka ustalonym przez Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. (KIR S.A.) w analizie ryzyka dotyczące 3 435 082 podmiotów. Wykorzystując m.in. przekazywane przez KIR S.A. Szefowi KAS w trybie dziennym informacje o wskaźniku ryzyka, rachunkach podmiotów kwalifikowanych orazienne zestawienia transakcji odnoszące się do łańcuchów podwyższonego ryzyka nadużyć w podatku od towarów i usług zidentyfikowano 137 takich łańcuchów obejmujących ok. 670 podmiotów wiodących. Ponadto udostępniono 5 474 wyniki wstępnej analizy ryzyka podmiotów sklasyfikowanych do grupy wysokiego ryzyka do jednostek terenowych KAS, celem podjęcia dalszych działań monitorujących, analitycznych lub weryfikacyjnych.

157. W wyniku działań podjętych w zakresie blokady środków pieniężnych na rachunkach podmiotów kwalifikowanych zablokowano 41 rachunków, należących do 23 podmiotów, na łączną kwotę ok. 10,3 mln zł.

158. W 2018 r. KAS prowadził także działania mające na celu optymalizację realizacji jego zadań, w tym:

- realizację projektu *Zintegrowany System Zarządzania Ryzykiem II (ZISAR II)*, którego zamierzeniem jest w szczególności dostosowanie systemu do potrzeb obsługi procesu kontroli podatkowej i czynności sprawdzających;
- realizację projektu ZISAR PLUS - PUESC.P7.1 w obszarze obsługi zarządzania ryzykiem i rejestracji wyników kontroli, nastawionego m.in. na rozwój usługi analizy ryzyka związanej z realizacją odprawy granicznej oraz dostosowanie procesów związanych z zarządzaniem usługą analizy ryzyka oraz kontroli do potrzeb KAS;
- wdrażanie wspólnych finansowych kryteriów i standardów ryzyka zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 952/2013 ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz. U. L nr 269 z 10.10.2013r., s. 1);
- realizację projektu ARIADNA2 PLUS - PUESC.P7.2 w obszarze integracji danych z komponentów Systemu Informacyjnego Skarbowo-Celnego (SISC), którego celem jest m.in. zintegrowanie danych niezbędnych do prowadzenia analiz w KAS;

---

<sup>12</sup> Zgodnie z art. 119zg pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa poprzez podmiot kwalifikowany rozumie się:

- osobę fizyczną będącą przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców,
- osobę fizyczną prowadzącą działalność zarobkową na własny rachunek, która nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców,
- osobę prawną,
- jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną.



- cykliczne generowanie na poziomie centralnym i przesyłanie do weryfikacji do jednostek KAS we wszystkich województwach raportów identyfikujących niezgodności w rozliczeniu VAT (w ramach działalności analitycznej w oparciu o dane z JPK\_VAT<sup>13</sup>, STIR oraz innych baz), tj.: brak złożenia JPK\_VAT, mimo istniejącego obowiązku, rozbieżności w rozliczeniu podatnika i jego kontrahentów w transakcjach krajowych i zagranicznych oraz w ramach odwrotnego opodatkowania, a także zestawienia z informacją o potencjalnych wierzytelnościach na potrzeby egzekucji.

159. Na podstawie powyższych zestawień urzędy skarbowe w okresie I-XII 2018 r. objęły czynnościami sprawdzającymi 111,6 tys. deklaracji złożonych przez podmioty, które wystąpiły w ww. raportach. Ich wynikiem było złożenie korekt ok. 71,3% deklaracji.

160. W ramach KAS realizowane są również zadania związane z audytem gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE i wykonywania funkcji instytucji audytowej, certyfikującej i funkcji specjalnej jednostki w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej.

161. KAS odpowiada także za wykonywanie zadań wynikających z art. 3 ust. 4 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczącego dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999* (Dz. Urz. UE L 248 z 18.09.2013, str. 1), tj. jednostki koordynującej, we współpracy z Europejskim Urzędem do Spraw Zwalczenia Nadużyć Finansowych – OLAF, zwalczanie nadużyć finansowych (ang. *Anti-Fraud Coordination Service – AFCOS*). W związku z nimi, w 2018 r. koordynowano, monitorowano oraz udzielano bieżących wyjaśnień w stosunku do przekazanych przez OLAF 24 nowych postępowań, jak i postępowań kontynuowanych z lat poprzednich. Udzielono również bieżącej pomocy na wniosek OLAF w odniesieniu do 11 kontroli na miejscu i inspekcji, prowadzonych przez OLAF na terenie Polski<sup>14</sup>.

162. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, będący Zastępcą Szefa KAS, pełni funkcję Pełnomocnika Rządu ds. Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę RP lub UE, który odpowiada w szczególności za organizację procesu raportowania przez Polskę nieprawidłowości w wykorzystaniu środków pochodzących z funduszy UE, zgodnie z wymogami określonymi przez Komisję Europejską. W ramach tych zadań w 2018 r. przekazano do Komisji Europejskiej 1 280 zgłoszeń nieprawidłowości, a do właściwych adresatów – 138 raportów o nieprawidłowościach stwierdzonych w procesie wykorzystywania niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

163. Dodatkowo przekazano do Komisji Europejskiej coroczny wkład do sprawozdania rocznego *Ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej – Zwalczanie nadużyć finansowych*. W ramach KAS są gromadzone i przekazywane do Komisji Europejskiej kompleksowe informacje dotyczące implementacji przez Polskę środków mających

<sup>13</sup> Jednolity Plik Kontrolny (JPK) zawiera informacje o zakupach i sprzedaży, które wynikają z ewidencji VAT przedsiębiorcy za dany okres.

<sup>14</sup> Na podstawie przepisów *rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami* (Dz. U. UE L nr 292 z 15.11.1996 r., str. 2).

przyczyniać się do zwalczania nadużyć finansowych i innych nielegalnych działań mających wpływ na interesy finansowe UE.

164. Do zadań organów KAS należy również wykonywanie kontroli celno-skarbowych w zakresie przestrzegania przepisów *ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych* przez podmioty prowadzące działalność w obszarze objętym jej regulacją, w tym zgodności tej działalności ze zgłoszeniem, udzieloną koncesją lub zezwoleniem oraz zatwierdzonym regulaminem gry, wywiązywania się z obowiązków dotyczących podatku od gier i dopłat, posiadania automatów do gier oraz produkcji i obrotu automatami do gier hazardowych.

165. W 2018 r. organy KAS przeprowadziły 811 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów *ustawy o grach hazardowych*, zgodności tej działalności ze zgłoszeniem, udzieloną koncesją lub zezwoleniem oraz zatwierdzonym regulaminem gry. Na podstawie wyników 100 przeprowadzonych kontroli urządzania gier hazardowych ujawniono różnego rodzaju nieprawidłowości.

166. Ponadto, w 2018 r. organy KAS w związku z ujawnieniem naruszenia przepisów ww. *ustawy* w trakcie 2 963 przeprowadzonych kontroli zatrzymały 10 956 nielegalnych automatów do gier. Dodatkowo podjęły ponad 20 000 czynności, mających na celu weryfikację miejsc, w których uprzednio zidentyfikowano nielegalne urządzenie gier na automatach, bądź istniało prawdopodobieństwo ich występowania.

167. KAS dokonuje także systematycznego przeglądu sieci Internet pod kątem zamieszczania niedozwolonej reklamy i promocji gier hazardowych oraz informowania o sponsorowaniu, m.in. na serwerach zarządzanych przez krajowych hostingodawców<sup>15</sup>. W 2018 r. zidentyfikowano na serwerach zarządzanych przez krajowych hostingodawców 92 nazwy domenowe, na których zamieszczano niedozwoloną reklamę i promocję gier hazardowych. Hostingodawcy usunęli lub zablokowali dostęp do zabronionych treści znajdujących się na 76 nazwach domenowych.

W 2018 r. organy KAS uruchomiły kampanię informacyjno-edukacyjną w obszarze nielegalnego urządzania gier hazardowych, w tym w sieci Internet. W jej zakres wchodzi działania informacyjne oraz edukacyjne, polegające na przekazaniu uczniom, rodzicom i nauczycielom, a także studentom i nauczycielom akademickim informacji o regulacjach prawnych, konsekwencjach związanych z naruszeniem przepisów *ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych* oraz zagrożeniach związanych z uzależnieniem od hazardu.

---

<sup>15</sup> Tj. podmiotów udostępniających na swoich serwerach miejsca do umieszczenia danych przez usługobiorcę.